Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 191 (18.147).
17 АВГУСТ 1965 йил
СЕШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ВДР МИЛЛАТ МАЖЛИСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАДА

МОСКВА, 14 август. (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикаси миллат мажлиси делегацияси СССР Олий Советининг таклифига биноан расмий визит билан бугун Москвага келди. Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси, Вьетнам Демократик Республикаси Миллат Мажлиси доимий комиссияси раисининг ўринбосари Хоанг Ван Хоан делегацияга бошчилик қилмоқда.

Вьетнам Демократик Республикаси ва СССР давлат байроқлари билан безатилган Шереметьево аэродромида делегацияни А. П. Кириленко, Ю. В. Андропов ва бошқалар кутиб олдилар.

ССР БИЛАН АФҒОНИСТОННИНГ ДЎСТЛИГИ ВА ҲАМКОРЛИГИ

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ ва Афғонистон маликаси Умайра СССР Олий Совети Президиумининг таклифига биноан, расмий дўстлик визити билан Совет Иттифоқига келиб, 3 августдан 16 августга қадар меҳмон бўлиб турдилар.

Совет — Афғонистон қўшма ахборотида айтиладики, меҳмонларни совет халқи ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатлар учун характерли бўлган тўла жўшқинлик ва самимият билан кутиб олди.

Афғонистон подшоси Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский билан учрашди ва суҳбатлашди. Музокаралар дўстлик, самимият ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

Қўшма ахборотда кўрсатиб ўтиладики, томонлар икки мамлакат ўртасида традицион асосга эга бўлган дўстликнинг доимий ривожланиб бораётганлигидан, икки ўртадаги ўзаро ишонч ва ҳар томонлама ҳамкорликдан ўзларининг тўла мамнун бўлганликларини изҳор қилдилар. Улар бу муносабатларга бирор зарар етказилишига йўл қўймаймиз, деб яна таъкидладилар. Томонлар Совет — Афғонистон савдоси муваффақиятли ривожланиб борганлигидан ўзларининг мамнун бўлганликларини изҳор қилдилар ва уни ўзаро манфаатли асосда янада кенгайтириш кераклигини айтдилар.

Ахборотда сўнгра айтиладики, томонлар СССР билан Афғонистон ўртасида бетарафлик ва бир-бирига ҳужум қилмаслик тўғрисида 1931 йилда тузилган шартноманинг амал қилиш муддатини яна ўн йилга узайтиришга қарор қилдилар. Тинчтотув яшаш, тенглик, ўзаро ҳурматлаш ва бир-бирининг ишларига аралашмаслик принципларига асосланган бу шартнома Совет — Афғонистон дўстлик муносабатларини янада ривожлантирмоқ ва мустаҳкамламоқ учун шунингдек, ялпи тинчликни ва халқаро тенгҳуқуқли ҳамкорликни мустаҳкамламоқ учун катта аҳамиятга эга.

Ахборотнинг навбатдаги бўлимида томонлар ўз тақдирини ўзи белгилашдан иборат ўз ҳуқуқи учун, ажнабийлар ҳукмронлигига қарши, мустамлакачиликка ва унинг ҳамма кўринишларига қарши курашаётган халқлар ва миллатларнинг куч ва ғайратини қўллаб-қувватлаймиз, дедилар. Вьетнамдаги аҳвол жиддий ёмонлашганлиги, бу эса ер юзидаги тинчликка тобора кўпроқ таҳдид солаётганлиги тўғрисида томонлар ўзларининг ташвишланаётганликларини изҳор қилдилар. Ҳар иккала томон ишонч билдириб шуни айтдиларки, Вьетнам масаласи Ҳинди-Хитойга бағишланган 1954 йилги Женева битимлари асосидагина ҳал қилиниши мумкин, Вьетнам халқига четдан ҳеч кимни аралаштирмай, ўз тақдирини ўз хоҳиши билан белгилаб олиш имконияти ана шунда таъминланади ва ана шунда у мустақилликка, тинчликка ва бирликка эришади.

Ҳар иккала томон шу нарсага аминдирларки, ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида, шунингдек қуролсизланишга доир қисмий чоралар кўриш тўғрисида битимга келиш инсониятни янги уруш хавфидан халос қилмоқ ва халқаро кескинликни юмшатмоқ учун зарурдир.

Томонлар шу нарсага қатъий равишда аминдирларки, давлатлар ўртасидаги низоли масалаларнинг ҳаммаси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставининг принципларига мувофиқ, тинч йўл билан, музокаралар олиб бориш йўли билан, манфаатдор томонларнинг тўла тенглиги асосида ҳал қилиниши лозим.

Ахборотда қайд қилиб айтиладики, Афғонистон подшосининг Совет Иттифоқига қилган сафари ва ҳар иккала томонни қизиқтираётган масалалар устида ўзаро фикрлашиб олинганлиги СССР билан Афғонистон ўртасидаги дўстлик муносабатларини янада ривожлантиришга ҳар иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида, бутун дунёда тинчлик манфаатлари йўлида ишонч ва амалий ҳамкорликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ ва Афғонистон ҳукумати Л. И. Брежневни, А. Н. Косигинни ва А. И. Микоянни ўзлари учун қулай вақтда, Афғонистонга дўстлик визити билан меҳмон бўлиб келишга таклиф қилдилар. Бу таклифлар миннатдорчилик билан қабул қилинди.

* * *

Қўшма ахборот билан бир вақтда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Афғонистон подшолиги ўртасида бетарафлик ва бир-бирига ҳужум қилмаслик тўғрисида 1931 йил 24 июнда Кобилда тузилган шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги протокол эълон қилинади. (ТАСС).

ЯНГИ ХОЛОДИЛЬНИКЛАРНИ ТЕЗРОҚ ИШГА ТУШИРАЙЛИК

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошира бориб, чорвачиликни тезроқ ривожлантириш учун бутун куч ва ғайратларини ишга солмоқдалар. Улар гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни доимо кўпайтириб бориш, аҳолининг ана шу маҳсулотларга ўсиб бораётган эҳтиёжини тўлароқ қондириш ҳис-туйғулари билан тўлиб-тошгандирлар.

Ҳозир чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш ва қайта ишлашни оммавий равишда бошлаб юбориш вақти келди. Республикамиз колхоз ва совхозлари маҳсулот тайёрлаш суръатини кун сайин оширмоқдалар. Шундай шароитда маҳсулотларни ўз вақтида қайта ишлаш ва яхши асраш, айниқса, алоҳида аҳамиятга эгадир.

Етти йилликнинг ўтган даври ичида республикамизда бирмунча холодильник ускуналари қурилди. Холодильниклар хўжалиги бир йўла 25 минг тоннадан зиёдроқ маҳсулотни сақлаш қувватига эга. Тошкент, Чирчиқ, Оҳангарон, Бекобод, Урганч шаҳарларида янги холодильниклар қурилди, Андижон, Самарқанд, Фарғона шаҳарларида қурилаётган холодильник ускуналарининг биринчи навбати ишга туширилди.

Барча холодильник ускуналари маҳсулот қабул қилиб олиш учун тўла-тўкис тахт бўлиши катта аҳамиятга эгадир. Шу билан бирга, янги холодильниклар қурилишини ҳар томонлама тезлаштириш керак. Чунки бу холодильниклар халқ хўжалик планига асосан шу йилнинг ўзида фойдаланишга топширилиши зарур. Аҳолини қимматли озиқ-овқат маҳсулотлари билан дуруст таъминлаб туриш ишига бевосита боғлиқ бўлган ана шу топшириқни бажаришда ҳеч қандай сусткашликка йўл қўймаслик лозим.

Янги холодильникларни ишга тушириш қандай боряпти? Очиғини айтиш керакки, бу ишда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Қурилиш ташкилотларининг баъзи раҳбарлари ва буюртмачилар холодильник қурилишига етарли баҳо бермаётирлар, ускуналарни белгиланган муддатда ишга тушириш ва бу борадаги ишларни муваффақиятли адо этиш учун қурилишларни барча керакли материаллар билан ўз вақтида таъминлаш чораларини кўрмаётирлар.

Бу йил республикамизда умумҳажми 6250 тонна маҳсулот сиғадиган холодильниклар ишга туширилиши керак. Бухоро, Андижон, Самарқанд ва Фарғона шаҳарларидаги холодильниклар энг йирик ускуналардан ҳисобланади. Бухоро қурувчилари холодильникни планда кўрсатилганидек, уч кварталда эмас, балки муддатидан илгари—шу йилнинг биринчи ярмида фойдаланишга топширдилар. 162, 150 ва 8-қурилиш трестлари холодильникларни тўртинчи кварталда эмас, сентябрь ойида ишга туширишга аҳд қилдилар. Бу холодильниклар план бўйича тўртинчи кварталда қурилиб битказилиши лозим эди. Бухоро қурувчилари мавжуд имкониятлардан ва резервлардан тўғри фойдаланиб, холодильниклар қурилишини кун сайин жадаллаштирмоқдалар. Самарқандликлар етти ойлик топшириқни 133 процент, андижонликлар 102 ва фарғоналиклар—101 процент адо этдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ватанпарварлик ташаббусини маъқуллади.

Афсуски, барча холодильниклар ҳам ана шундай тез суръатлар билан қурилмаётир. Наманган ва Қарши шаҳарларидаги холодильниклар қурилиши асоссиз чўзиб юборилмоқда, бу ерларда етти ойлик топшириқ 50 процент ҳам бажарилмади. Қарийб ҳамма холодильникларда изоляция ишларининг кечикишига йўл қўйилмоқда. «Средазтепломонтаж» тресте қурилиш майдончаларини изоляцион материаллар билан ўз вақтида таъминлаб туриш ҳақида ғамхўрлик қилмади. Шуниси ачинарлики, ҳаракатдаги холодильникларда ҳам қурилиш ишлари жуда суст бормоқда. Масалан, Бухородаги холодильник томининг усти тўла ёпилмаган, «Ташхлодокомбинат»да эса канализация коллекторини ишга тушириш пайсалга солинмоқда.

Матлубот кооперацияси системасида 26 та холодильникни ишга тушириш кўзда тутилган. Уларнинг ҳар бири Андижон ва Фарғонадаги холодильниклар каби унча катта бўлмаса-да, лекин умумий қуввати бир йўла 1230 тонна маҳсулотни сақлаш учун мўлжалланган. Бу, республикадаги умумий холодильниклар қувватига кўзга кўринарли қўшимчадир. Шуни ҳам кўзда тутиш керакки, матлубот кооперацияси ходимлари холодильникларни қишлоқ аҳолисига яхшироқ хизмат қилишини таъминлашга даъват этилгандир. Бу, матлуботчиларнинг айниқса муҳим вазифаси ҳисобланади.

Бироқ, ана шу холодильниклар қурилиши жуда ёмон боряпти. 7 ойлик топшириқ бу ерда бажарилган эмас. Топширилган иш учун ташвиш ва масъулият бўлмаган жойда муваффақиятга кўз тикиб бўладими, ахир! Масалан, Фарғона областидаги Охунбобоев, Поп район матлубот жамиятларида ҳамда Қўқон савдо базасида холодильниклар ишга туширилиши керак эди. Шу холодильниклар қурилишига ажратилган 185 минг сўмдан фақат 64 минг сўмлик маблағ ўзлаштирилди. «Ўзбекбирлашув»нинг Фарғона қурилиш бошқармаси бошлиғи ўртоқ М. Г. Гадакчьян холодильникларни келгуси йил ишга туширишни мўлжаллаб турибди. Қурилиш ташкилотлари учун қонун ҳисобланган халқ хўжалик планига ана шундай муносабатда бўлиш ярамайди. Матлубот кооперациялари томонидан қурилаётган холодильниклар қурилиш ва изоляцион материаллар билан ёмон таъминланмоқда. Кўпгина қурилишларда ускуналар тўртинчи кварталга заказ берилган. Қурилиш майдончаларида ишчи кучи етишмаётганлиги сезиляпти.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети гўшт-сут саноати ва холодильник хўжаликлари корхоналарининг чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш ва қайта ишлаш мавсумига қандай тайёргарлик кўраётганлигини қараб чиқди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу муҳим масалага жуда катта эътибор бериб, область партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига ва область ижроия комитетларига, Халқ хўжалиги кенгашига, республика Савдо, Қурилиш министрликларига, «Ўзбекбирлашув» ва «Узглавзаготскотооткорм»га мол ва паррандани қабул қилиб олиш ҳамда қайта ишлаш мавсумига моддий-техника базасини тайёрлашга ҳар томонлама ҳозирлик кўриш, қолоқликни тугатиш, холодильниклар қурилишини тезлаштириш ва янги холодильникларни ишга тушириш юзасидан қатъий чоралар кўришни топширди.

Қишлоқ хўжалик ходимларининг фидокорона меҳнати туфайли етиштирилаётган барча маҳсулотларни тўла-тўкис сақлашни таъминлаш ҳамда озиқ-овқат ресурсларини кўпайтириш — республика партия ташкилотларининг жанговар вазифасидир.

Мамлакат Аҳмедова Урта Чирчиқ районидаги «Полярная Звезда» колхозида моҳир сувчи сифатида танилган. У шунингдек қишлоқ хўжалик техникумида ҳам ўқимоқда. Суратда: коммунист Мамлакат Аҳмедова.

Қ. Розиқов фотоси.
(УзТАГ фотохроникаси).

ПАХТА ТЕРИМИНИ ШАЙ БЎЛИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

16 августда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида республикадаги илғор колхоз ва совхозлар раҳбарларининг кенгаши бўлди. Кенгаш қатнашчилари пахта ҳосили теримига тайёргарлик қандай бораётганлигини, ғўза дефолиациясини жадаллаштириш ҳамда сифатли қилиб ўтказиш, пахта териш машиналарини ва пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун керакли транспорт воситаларини тахт қилиб қўйиш ва пахта териш кампаниясини тез тугаллаш тадбирларини муҳокама қилдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Матчонов шу тўғрида ахборот берди.

«Савай» совхозининг директори У. Саримсоқов, Поп районидаги Ленин номли колхоз раиси А. Одилов, Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг раиси Хван Ман Гим, Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг раиси М. Икромов, Нарпай районидаги Карл Маркс номли колхозининг раиси ўртоқ Қаҳҳоров, Янгиер районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси Т. Латипов, Ғиждувон районидаги «Гулистон» колхозининг раиси С. Ҳамидов. Шаҳрисабз районидаги «Қизил Юлдуз» колхозининг раиси А. Қаландаров, Сариосиё районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси ўртоқ Омонов ўз нутқларида конкрет таклифлар киритдилар.

Кенгаш қатнашчилари пахта теримини шай бўлиб кутиб олиш ҳақида республиканинг барча пахтакорларига хат билан мурожаат қилдилар.

Кенгашнинг ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари ва республикадаги бир қанча министрликлар ҳамда бошқармаларнинг раҳбарлари қатнашдилар. (ЎзТАГ).

СССР Олий Совети Президиумида

Буғучилик, мўйначилик ва овчиликни ривожлантиришда эришилган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми 1965 йил 14 августдаги фармони билан энг яхши буғучилар, мўйначилар ва овчилардан 499 кишини СССР орден ва медаллари билан мукофотлади.

(ТАСС).

ТАСС АХБОРОТИ
„КОСМОС—78" ПАРВОЗДА

1965 йил 14 августда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-78» учирилди.

Бу сунъий йўлдошга 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун керакли илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошга ўрнатилган илмий аппаратлардан ташқари 19,996 мегагерц частотада ишлайдиган радиопередатчик; орбита элементларини аниқ ўлчаб берадиган радиосистема; приборлар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни Ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система бор.

АМУДАРЁДАГИ ТАХИАТОШ ГИДРОУЗЕЛИ ҚУРИЛИШИНИ ТЕЗЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

Узбекистон ССРда етти йилликнинг ўтган даври қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг тез суръатлар билан ўсиши, айниқса суғориладиган ерларда деҳқончиликнинг ривожланиши билан характерланади. Республикада йирик гидроузеллар, сув омборлари, каналлар, насос станциялари, совхозлар барпо этилди. Буларнинг ҳаммаси катта массивлардаги янги ерларни қишлоқ хўжалиги оборотига киритиш, кам сув районларда суғориш ишларини яхшилаш ва пахта, сабзавот, боғдорчилик, узумчилик, ғалла ва бошқа экинлар майдонини анча кенгайтиришга имкон берди.

Келгуси беш йилликда барча суғориладиган ерларни сув билан тўла таъминлаш, пахтадан ҳаммавақт гарантияланган юқори ҳосил етиштиришга шароит яратиб берадиган сув ресурсларини қидириб топиш, ишга солиш мўлжалланмоқда.

Бу вазифаларни муваффақиятли бажаришга Қорақалпоғистон АССРдан оқиб ўтадиган Амударёда қурилаётган Тахиатош гидроузели ҳам шундай йирик ирригация объектларидан бири ҳисобланади. Бу мураккаб ва улкан иншоотдир. Бу иншоот мамлакатимизнинг фахри бўлиб қолади, улкан халқ хўжалиги ва сиёсий аҳамиятга эга бўлади.

Тахиатош гидроузели фойдаланишга топширилиши билан Қорақалпоғистон АССР ва Туркманистон ССРнинг бир қатор районларида экинларни суғориш вақтида зарур миқдорда сув билан таъминлаб туриш, Амударёда сув кам бўлган вақтларда кўп миқдорда насос станцияларидан фойдаланишдан воз кечиш, Амударёнинг қуйи қисмида суғориладиган ерлар ҳажмини келажакда бир миллион 340 минг гектарга етказиш, Қорақалпоғистон АССРда шоликорлик, пахтачилик, боғдорчилик ва чорвачиликни ривожлантириш имконини беради.

Тахиатош гидроузели устидан темир йўл ва автомобиль йўли қурилади. Бу эса Амударёнинг ўнг қисми билан чап қисми ўртасида транспорт алоқасини анча енгиллаштириш, шунингдек Қорақалпоғистоннинг пойтахти Нукус ўртасида транспорт қатновини яхшилайди.

Буларнинг ҳаммаси Қорақалпоғистон АССРда ишлаб чиқариш кучларини жуда тез суръатлар билан ривожлантиришни таъминлайди. КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларини муваффақият билан амалга ошириш экономика ва маданиятни тағин ҳам юксалтиришга ёрдам беради.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати Узбекистон ССРда суғориладиган деҳқончиликни ривожлантиришга алоҳида аҳамият бериб келмоқда, республикада йирик гидротехника иншоотларини қуришга доимий ғамхўрлик қилмоқда. СССР Министрлар Советининг Тахиатош гидроузели қурилиши лойиҳа топшириқларини маъқуллаб қабул қилган қарори бу ғамхўрликнинг яна бир ёрқин намунасидир. Бу қарор улкан гидротехника иншооти қурилишини яна ҳам тезлаштириш истиқболларини очиб берди.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети таъкидлайдиларки, қурувчилар коллективлари ҳозирнинг ўзидаёқ Тахиатош гидроузелини барпо этишга ёрдам берадиган бир қатор ишларни амалга оширдилар. Бинокорлар учун посёлка, ишлаб чиқариш базалари объектлари қурилмоқда, қурилиш ишларини тезлаштиришга ёрдам берадиган экспериментлар ўтказилмоқда.

Лекин «Узбекгидроэнергострой» трести ва бу ишга алоқадор ташкилотлар олиб бораётган ишлар талабга жавоб бермайди. Гидроузел қурилишига тайёргарлик ишлари ҳали суст, ана шу қурилиш бўйича катта талабларга жавоб беролмайди. Улар 7 ойлик планни бор-йўғи 82 процент, уй-жой қурилиши бўйича эса 60 процент бажардилар. Айниқса «Средазтрансстрой», «Гидромонтаж», «Узсантехгазмонтаж» трестлари, 166- қурилиш трести ва Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги бу соҳада қониқарсиз ишламоқда.

Қорақалпоғистон область партия комитети ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети қурувчиларга янги ишчиларни қабул қилиш, умумий овқатланишни ташкил этиш, уларни саноат ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ишларига етарли ёрдам кўрсатмаётир, қурувчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни авж олдириш, маданий хизмат кўрсатишга кам эътибор бермоқда.

Сув хўжалиги министрлиги қурилиш ишлари устидан суст контроллик қилмоқда, буюртмачилик вазифасини кўнгилдагидек адо этмаяпти.

Республикадаги бошқа министрликлар ва ташкилотлар ҳам қурилишга ёрдам бериш юзасидан олган мажбуриятларини бажармаяптилар.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Узбекистон ССР Министрлар Совети муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган қурилишга бундай муносабатда бўлиш мутлақо кечирилмас бир ҳол деб ҳисоблайдилар.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Узбекистон ССР Министрлар Совети Тахиатош гидроузели қурилишини 1970 йилгача туғаллаш муддатини белгиладилар ва Сув хўжалиги министрлиги ҳамда «Узбекгидроэнергострой» трестига 1966 — 1970 йилларда ишга тушириладиган комплекс бўйича 100,9 миллион сўм капитал маблағни ўзлаштириш, қурилиш-монтаж ишлари бўйича 85,5 миллион сўмни ўзлаштириш вазифасини юкладилар.

Давлат план комиссияси, Сув хўжалиги министрлиги ва «Узбекгидроэнергострой» трестининг 1966 — 1970 йилларда ўзлаштирадиган капитал маблағлари ҳажми ва Тахиатош гидроузели ишлаб чиқариш объектларини фойдаланишга топшириш муддатлари тўғрисидаги таклифлари маъқулланди.

1966 йили учун қурилиш-монтаж ишлари ҳажми 9,2 миллион сўм қилиб белгиланди.

«Узбекгидроэнергострой» тресети ва Сув хўжалиги министрлигининг гидроузел қурилишини тезлаштириш бўйича ишлаб чиққан тадбирлари маъқулланди.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Сув хўжалиги министрлигига, «Узбекгидроэнергострой» трестига, Автомобиль транспорти ва тошйўллар министрлигига, «Средазтрансстрой» трестига, «Средазгипроводхлопок», «Узгипроводхоз» лойиҳалаш институтларига, Қурилиш министрлигига, Узбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги профессионал техника таълими давлат комитетига, давлат план комиссиясига, Олий ва Ўрта махсус таълим министрлигига, Савдо министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига қурилиш ишларини тезлаштиришга ёрдам берадиган барча тадбирларни амалга оширишни топширдилар.

«Узбекгидроэнергострой» тресети, Сув хўжалиги министрлиги, Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги ҳамда «Средазтрансстрой» трестига 1965 йилда бажариладиган қурилиш-монтаж ишлари планининг бажарилиши, фойдаланишга топшириладиган уй-жойлар ва ишлаб чиқариш объектларини белгиланган муддатларда қуриб битказишга ёрдам берадиган қўшимча тадбирлар кўриш таклиф этилди.

«Средазгипроводхлопок» институтига Тахиатош гидроузели қурилишининг лойиҳа топшириқларини СССР Госстройи ва СССР «Госземводхоз»и хулосалари ҳамда СССР меҳнат ва иш ҳақи Давлат комитетининг қарорига мувофиқ қилиб тузиш, шунингдек 1966 йил 1 майгача Тахиатош гидроузели асосий қурилиши бўйича техника лойиҳаларини ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш бўйича лойиҳаларни тайёрлаш топширилди.

«Средазтрансстрой» трестига темир йўл тармоғи қурилишини 1966 йилгача туғаллаш, «Ташгипротранс» институтига эса шу тармоқ қурилиши бўйича ишчи чертёжларини 1965 йил сентябригача тайёрлаб бериш топширилди.

Узбекистон ССР Министрлар Советининг профессионал-техника таълими бўйича давлат комитети 20, 27-билим юртларида ўқувчилар сонини 1966 йилда 500 кишига кўпайтириш ва 1967 йилда 800 кишига етказишни, «Узбекгидроэнергострой» тресети эса ана шу билим юртларини кенгайтириш ва 1966 йилда қўшимча ўқув корпуслари қуриб беришни ўз зиммаларига олдилар.

Давлат план комиссиясига, Сув хўжалиги министрлигига ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига 1966 йилда Нукус гидромелиорация техникуми ўқув ишлаб чиқариш базасини кенгайтиришга сарфланадиган харажатларни қайта кўриб чиқиш топширилди. Гидротехника ва саноат-граждан қурилиши ихтисосларига ўқувчилар қабул қилиш анча кўпайганлиги муносабати билан 1965 — 1966 ўқув йилида Тахиатошда Тошкент политехника институтининг сиртқи ўқув-консультация пунктини очиш таклиф этилди.

Давлат план комиссияси, республикадаги министрликлар ва ташкилотлар Тахиатош гидроузели зарбдор қурилиш бўлиб қолганлиги муносабати билан унга деворбоп қурилиш материаллари, йиғма темир-бетон ва металл конструкциялар, дурадгорлик буюмлари, норуда материаллар ажратишлари, бу қурилишга алоҳида эътибор беришлари, ҳар йили бу қурилишга олий ва ўрта маълумотли мутахассислар юбориб туришлари лозим.

Савдо министрлигига Тахиатош гидроузели қурувчиларига савдо хизмати кўрсатишни тубдан яхшилаш таклиф этилди.

Қорақалпоғистон область партия комитети ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига Тахиатош гидроузелидаги қурилиш-монтаж ишлари планларининг бажарилиши билан боғлиқ бўлган барча масалаларни ҳал қилишда қурилиш ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатиш, қурувчилар ўртасида партиявий-сиёсий ишларни кучайтириш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш масалалари билан шуғулланиш топширилди.

Тахиатош гидроузели комсомол зарбдор қурилиши деб эълон қилинди. Узбекистон ЛКСМ Марказий Комитети бу ерга йил сайин энг яхши ёшларни юбориб туриши лозим.

Республика газеталари редакцияларига ва республика Министрлар Советининг Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетига қурилиш ишларининг боришини мунтазам ёритиб туриш, зарбдор қурилиш илғорлари тажрибасини оммалаштириш, гидроузел бунёдкорлари ўртасида партиявий-сиёсий ва маданий-маиший ишлар қандай йўлга қўйилганлигини ёритиб туриш топширилди.

Тахиатош гидроузели — катта аҳамиятга эга бўлган умумхалқ қурилиши. Уни барпо этишда бутун республика иштирок этади. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Узбекистон ССР Министрлар Совети партия, совет, комсомол, касаба союз ва хўжалик ташкилотларини, республиканинг барча меҳнаткашларини Тахиатош гидроузелини барпо этишда актив қатнашишни ўзларининг муқаддас бурчлари, юксак шарафли ишлари деб билишга даъват этди.

МАРДЛИК УЧУН МУКОФОТ

Игорь Иванович Лобода Қарағандадаги шахтада аварияни тугатиш ва шахтёрларни қутқариш вақтида кўрсатган мардлиги учун СССР Олий Совети Президиуми марҳум И. И. Лободани Ленин ордени билан мукофотлади.

* * *

Фалокат кутилмаган пайтда пайдо бўлди. Шахта ичида турган шахтёрлар хавф остида қолди. Ана шу дақиқаларда КПСС аъзоси инженер И. И. Лобода ўзининг фидокорлиги ва зийраклигини кўрсатди. У 31 кишини шахтадан бирин-кетин олиб чиқди-ю, аммо ўзи ҳалок бўлди.

И. И. Лобода 1953 йилдан бери шахтада ишлар эди. У, кончилар орасида катта обрў қозонган ва уларнинг зўр ҳурматига сазовор бўлган эди. (ТАСС).

ТАБИИЙ ГАЗ—ЭЛ БОЙЛИГИ

Ўзбекистон газ ва нефть саноати тез суръатлар билан ривожланмоқда. Сўнгги йиллар мобайнида Қизилқум саҳросида 30 га яқин нефть, газ ва газ-конденсат конлари очилди.

Хазинатопарлар йилдан-йилга кўпроқ қудуқлар қазимоқдалар, чўл-саҳро бойликларини топиб, экономикамиз манфаатларига хизмат қилдирмоқдалар. Табиий газдан халқ хўжалигида фойдаланиш Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССРнинг жанубий районлари ҳамда Урал экономикасини жадал ривожлантиришда муҳим омил бўлмоқда. Республикамиздаги 230 саноат корхонаси арзон ва тежамли ёнилғида ишламоқда, 265 минг хонадон табиий газдан баҳраманд бўлди. Дастлабки маълумотларга қараганда бунинг шарофати билан 13 миллион тонна қаттиқ ва 2,5 миллион тонна суюқ ёнилғи ўрнига «зангори олов» ишлатилмоқда. Натижада шу йиллар ичида 95 миллион сўм давлат маблағи тежаб қолинди.

Бухоро областида бу йил 1959 йилда қазиб олинганига нисбатан 310 баравар кўп табиий газ олинади. Бошқача қилиб айтганда, «Бухаранефтегаз» бирлашмасининг корхоналари бир кеча-кундузда 1959 йилда қанча газ қазиб олинган бўлса, шунча арзон ва тежамли ёқилғи қазиб чиқаришмоқда. 1963 йилдан бошлаб Бухоро областида нефть қазиб олиш ҳам равнақ топа бошлади. Шу йилнинг олти ойи мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анчагина кўп «қора олтин» қазиб олинди. Оловкорларимиз партия ва ҳукумат томонидан қўйилган вазифани — яъни Газли конидан йилига 15 миллиард кубометр «зангори олов» қазиб олиш ҳақидаги топшириқни муддатидан илгари бажардилар. Эндиликда бирлашмамиз корхоналарида бир йилда 20 миллиард кубометр табиий газ чиқариш мумкин.

Шу йилнинг етти ойи топшириғини ҳам муддатидан илгари бажардик. Планга қўшимча равишда бир неча минг тонна нефть ҳамда 209 миллион кубометр табиий газ олинди. Меҳнат унумдорлиги планда белгиланганлигига нисбатан 4,4 процент кўтарилди. Пармалаш қудуқлари қазиш бўйича етти ойлик топшириқ ҳам ошириб бажарилди.

Коммунистик меҳнат ҳаракатида жамики хизматчиларимизнинг ярмидан кўпроғи иштирок этмоқда. «Газлинефтегаз» бошқармаси, Қоровулбозор разведка пармалаш конторасн коллективлари коммунистик меҳнат корхонаси деган қутлуғ номга сазовор бўлиш учун курашмоқдалар.

Бирлашмамиз меҳнаткашлари олдида бу йил ва келгуси беш йилликда катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Нефть ва газ қазиб олишни янада кўпайтириш учун янги конларда разведка мақсадида ҳам, эксплуатация мақсадида ҳам қазиладиган қудуқларни кўпайтиришимиз керак. Шунингдек, конларни ишга тушириш, янги газ қувурлари ва нефть қувурлари барпо этиш, электр линиялари, йўллар ҳамда бошқа уй-жой, маданий-маиший муассасалар вужудга келтириш лозим. Шартли равишда Урта Осиё—Марказ деб аталган газ қувурини қуриш мўлжалланмоқда. Бу газ дарёси ҳам Туркманистон ва Ғарбий Ўзбекистондаги конлардан бошланади.

Биз Урта Осиё республикалари ҳамда Уралнн табиий газ билан узлуксиз таъминлаб туришимиз керак. Бу йил 15,65 миллиард кубометр «зангори ёнилғи» қазиб олинади. Бу етти йилликнинг олти йили мобайнида қазиб олингандан 13 процент кўпдир.

1963 йилдан бошлаб Ғарбий Ўзбекистондаги конлардан нефть ҳам олина бошлади. Бу йил «қора олтин» қазиб олиш 1964 йилга нисбатан 3 баравар кўпаяди. Шўрчи, Оқжар, Қоровулбозор ва Шўртепа конларидан «қора олтин» олинмоқда. Қорахитой конидан тажриба тариқасида нефть ола бошладик. Шу йилнинг ўзидаёқ Газли конидан нефть чиқариш мақсадида эксплуатация қудуқлари қазилади. Бухоро конларидан «қора олтин» қазиб олиш Фарғона водийсидан нефть чиқариб олишга тенглашиб қолади.

Нефть-газ саноатини ривожлантириш, янги конларни ишга солиш разведка ҳамда геология-қидирув ишларини, шунингдек эксплуатация мақсадида қудуқлар қазиш суръатини оширишни талаб этади. Ҳозир Ғарбий Ўзбекистон районларида янги конларни ишга туширишга тайёрлаш билан Ўзбекистон ССР Давлат геология комитетининг трестлари шуғулланмоқда. Бизнинг бирлашмамиз коллективи эса конларни разведка қилишни ниҳоясига етказади ҳамда эксплуатация мақсадида қудуқлар қазийди. Сурхондарё областидаги конларда эса «Бухоронефтегаз» бирлашмаси ҳам қидирув, ҳам разведка ишларини олиб бормоқда.

Нефть ва газ саноатининг бундан буёнги равнақи манфаатларини кўзлаб, янги ёнилғи конлари очиш билан банд бўлган ҳамда турли ташкилотларга бўйсунган трестлар ва бирлашмалар ишидаги параллелизмга барҳам бериш керак. Бу ташкилотларнинг ўз бошига иш тушаётганлиги оқибатида конларни фойдаланишга топшириш кечикмоқда. Ортиқча куч ва маблағ сарфлашга сабаб бўлмоқда. Бизнинг фикримизча, республикамизда структураларни геофизик усуллар билан топишдан тортиб, уларни пармалаш ҳамда нефть ва газ қазиб олишгача ҳамма ишларга раҳбарлик қиладиган ягона ташкилот бўлиши керак. Шундай қилинганида Ўзбекистон ёнилғи саноатини янада жадалроқ ривожлантириш мумкин.

Г. МАРГУЛОВ,

«Бухоронефтегаз» бирлашмаси бошлиғи.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ЗИЁЛИЛАРНИНГ ЮРАК СЎЗЛАРИ

«Кишиларнинг ҳаётига мазмун, дилига нур таратиш касбикори бўлган азиз зиёлилар! Турмуш ва оиланинг ғоявий ва сиёсий қарашларини, одоб, ахлоқ, муомала ва меҳнатга муносабатини коммунистик асосда қайта қуриш — коммунизмга ўтишнинг муҳим шартларидан биридир. Совет кишисига хос ана шундай олижаноб фазилатларни қарор топтиришда ҳар доим ташаббускор бўлайлик, ҳар доим ҳар қачон революцион ҳужумкорлик билан ишлайлик, қунт, чидам билан ўрганайлик ва ўргатайлик. Коммунизмнинг нурли гулбоғларига очиқ юз, соф виждон билан борайлик!».

Фарғона область **«Коммуна»** газетасининг ўтган якшанба сони Улуғбек номидаги Фарғона педагогика институтининг ректори, академик Қ. Зокиров, профессорлар А. Муҳаммадиев, Ж. Каримов, С. Сахоббиддинов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи инженер Ғ. Собиров ва бошқа бир группа зиёлиларнинг областдаги барча зиёлиларга очиқ хати эълон қилинди.

Юқоридаги сатрларни шу очиқ хатда ўқишингиз мумкин.

Область газетаси бир группа зиёлиларнинг юрак сўзларига ўз саҳифасидан жой бериб яхши иш қилди.

КОММУНИСТЛАР ПЕШҚАДАМ

Партия турмуши

— Бизда яхши кишилар кўп, ҳар бирининг фаолияти тўғрисида катта бир достон ёзиш мумкин, — деди колхоз партия комитетининг секретари Умар Қулматов.—Колхозимиз йирик, рўзғоримиз катта, кўп тармоқли. Турли участкаларда 119 коммунист ишламоқда. Ўн бир пахтачилик бригадаси, чорвачилик фермаларига коммунистлар бошчилик қилади. Ҳар бир участканинг ўзига яраша шарт-шароити, қийинчилиги бор.

— Колхозчиларимиз 1360 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 28 центнер ўрнига 30 центнердан ҳосил етиштириш учун курашишяпти. Баҳор ноқулай келиб, сув танқис бўлган шароитда бу мажбуриятни бажариш пахтакорлар ва механизаторлардан катта ғайрат талаб қилади, албатта. Бу соҳада айрим бригадаларнинг иши диққатга сазовор.

Нуъмонжон Ҳамроқулов бошчилик қилаётган бригада коллективи коммунистик меҳнат бригадаси номини олиш учун курашмоқда. Бригада аъзолари 120 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 31 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олиб, ғўза қатор ораларини яхши ишлаётирлар.

Ғўза парваришида коммунист механизатор Ғафуржон Қаюмовнинг хизматлари катта. Бригада аъзолари ғўзанинг тилига тушунадиган тажрибали сувчи Бўрибой Каримов, тракторчи Сиддиқ Усмоновнинг ишидан ҳам миннатдор. Ўшаларнинг ғайрати туфайли ҳосил тугунлари тўла сақлаб қолинди, бригада колхозда биринчи бўлиб чеканкани тугатди.

Коммунист Султонбой Усмонов бошчилик қилаётган 6- пахтачилик бригадаси аъзолари ҳам 125 гектар майдондаги ғўзани тўла чеканкадан чиқаришди. Бригадада ҳар бир гектар майдондан 31 центнердан ҳосил етиштириш учун пухта замин яратилди. КПСС аъзолигига кандидат тракторчи Абдусамат Исоқов ва Қурбонбой Давлатов, Иброҳим Исоқов сингари тажрибали сувчилар меҳнатда бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Чорвачилик фермалари ва хўжаликнинг бошқа тармоқларида ҳам коммунистлар меҳнатда пешқадам. Яқин кунларда колхоз сут топшириш йиллик планини бажаради. Бунда илғор сут соғувчилар салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Коммунист сут соғувчи Розия Абдусаломова боқимидаги 20 соғин сигирнинг ҳар биридан 1400 килограмм ўрнига 1650 килограммдан сут соғиб топширди. У сигирларнинг сутини бундан кейин ҳам камайтирмаслик учун ҳаракат қилмоқда.

Колхозда пилла топшириш плани ортиғи билан бажарилди. 180 центнер ўрнига давлатга 200 центнер пилла топширилди. Бу, ҳар бир қути уруғдан 70 килограммдан пилла етиштирилди, демакдир. Коммунист Миср Эргашев бошлиқ пиллачилик бригадасида ҳар қути уруғдан 76-78 килограммдан пилла териб олинди. Шунингдек, боғдорчилик, ғаллачилик, полизчиликда ҳам намуна кўрсатиб ишлаётган коммунистлар кўп.

Бригадалар, фермалар ва хўжаликнинг бошқа тармоқларидаги ишни яхшилашда агитатор ва пропагандистлар катта роль ўйнамоқда. Улар баланд овоз билан газета ўқиб, суҳбат ўтказибгина қолмай, бригада, ферма, гаражда «Жанговар варақа»лар чиқаришда ҳам актив қатнашмоқдалар. Ҳакимжон Азимов, Иззат Валиев сингари агитаторлар фақат колхоздагина эмас, балки районда ҳам тажрибали ҳисобланишади. Уларнинг ҳар бир суҳбати колхозчиларни меҳнатга илҳомлантиради.

Барча колхозлар сингари Андижон областининг Хўжаобод районидаги «Ўзбекистон» колхози пахтакорлари ҳам республикамизнинг 3 миллион 650 минг тонналн улкан хирмонига муносиб ҳисса қўшиш учун астойдил ғайрат қилмоқдалар. Бунда коммунистлар алоҳида намуна кўрсатаётирлар.

Ҳ. ҲАКИМОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ҚУЛФЛАНГАН ОШХОНАЛАР»

Газетамизнинг шу йил 26 июндаги сонида юқоридаги сарлавҳа остида танқидий мақола босилган эди. Мақолада Бухоро область «Когон» совхозидаги ошхоналар талабга жавоб бермаётганлиги, овқатларнинг хили камлиги, сифатсизлиги кўрсатилган эди.

Мақола «Когон» совхози ишчилар комитети йиғилишида кенг муҳокама қилинди. Фактлар тўла тасдиқланди. Умумий овқатланиш корхонаси мудири Тошев ва совхоз директорининг ўринбосари Гаврухина ўртоқлар қаттиқ танқид қилинди ва уларга нисбатан район ижроия комитети томонидан ҳам тегишли чоралар кўрилди.

Совхоз территориясида ва шу жумладан унинг бўлим, бригадаларида ошхона, чойхона, буфет, кўчма магазин ва автолавкаларни ташкил қилиш ҳамда уларнинг ишларини намунали йўлга қўйиш юзасидан қатор амалий тадбирлар белгиланди.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИ

Бозорбой Убайдиллаев Чимбой қурилиш-монтаж бошқармасидаги 49. землесоснинг бригадири бўлиб ишлайди. У бошлиқ бригада ойлик планларини доимо ошириб бажариб, бошқармада пешқадамлик қилмоқда. Р. Саидов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Сурхондарё области. Шарғун кончилари Шахтёрлар кунини меҳнатда янги ғалабалар билан кутиб олиш учун курашмоқдалар. Бу коллектив Шахтёрлар кунигача йиллик мажбуриятни бажариш ва пландан ташқари 10 минг тонна ёқилғи қазиб чиқаришга аҳд қилган. Суратда: илғор моторчи Қўчқор Абдураҳимов.

Б. Мазур фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Мунаввар Тўлаганова «Қизил тонг» фирмасининг энг чевар тикувчиси ҳисобланади. У цехда сифатли маҳсулот тайёрлаш учун бошланган мусобақада илғорликни эгаллаб келмоқда. Суратда: Мунаввар Тўлаганова. А. Тўраев фотоси.

Маҳсулот сифати—корхонанинг юз-кўзи

МАШИНАЛАР КАРВОНИ

Корхона цехларини ва ишлаб чиқариш участкаларини айланиб, бу ерда маҳсулот сифатини яхшилаш учун кураш мусобақаси авж олдириб юборилганлигининг гувоҳи бўлдик. Заводда маҳсулот сифатини кўтаришга қаратилган бир қатор муҳим тадбирлар амалга оширилди. Улардан бири ҳақида қисқача тўхтаб ўтмоқчимиз. Ишчи ўзи тайёрлаган детални ёки бошқа маҳсулотни илк бор кўрсатишдаёқ техника контроли бўлимига манзур қилиши лозим. Албатта, бунга эришиш осон эмас. Смена бошланишидан охиригача ҳамма ишни саранжом-саришта ва расамати билан ташкил қилган кишигина бунга эриша олади.

Агар ишчи бутун смена давомида тайёрлаган маҳсулотини биринчи кўрсатишдаёқ топширишга муваффақ бўлса, бунинг учун у қўшимча равишда 10 процент ҳақ олади. Шу тартиб бузилгудек бўлса, ишчи детални бир кўрсатишдаёқ манзур қилолмаса — техника контроли бўлимига топшира олмаса, белгиланган ҳақнинг 75 процентини олади. Шунингдек, бундай ишчилар қўшимча мукофотдан маҳрум қилинади.

Корхонада шу тартибнинг жорий этилиши маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бирга, унинг сифатини муттасил яхшилаб боришга имкон бермоқда. Ҳар бир ишчи жавобгарликни ҳис этиб меҳнат қилмоқда, смена давомида ишни нуқул юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга мослаб уюштиришга интилмоқда. Бу борада фойдаланилмаётган кўпгина резервлар ҳам ишга солиняпти. Натижада маҳсулот сифати тобора ортиб боряпти. Масалан, шу йил март ойида биринчи кўрсатишда топширилмаган деталлар корхона бўйича 40 процентни ташкил қилган эди. Апрель ойига келиб 20 процент, май ойида эса 9 процентга камайди. Июль ойида деярли ҳамма ишчилар тайёрлаган деталларини биринчи кўрсатишдаёқ топширишга муваффақ бўлдилар.

Заводда сифат учун кураш мусобақаси тобора кенгайиб бораётганлиги натижасида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳам кўпаймоқда. Механика-йиғув цехини айланиб юриб, коммунист Наримон Абдуллаев бошлиқ участкага келганда тўхтаб қолдик. Бу ерда иш вақтидан тўғри фойдаланилмоқда. Шу сабабли иш ҳам унумли бўляпти.

— Биз тайёрлаган машиналарга талаб ортиб бормоқда. Бундан корхонамиз ишчилари жуда хурсанд. Бу, қўлимиздан чиққан маҳсулотлар қишлоқ хўжалиги мутахассисларига, дала меҳнаткашларига манзур бўлаётганлигини кўрсатади, — деб ҳикоя қилади ўртоқ Н. Абдуллаев. — Дарҳақиқат яхши молнинг бозори чаққон бўлади. Мақсадимиз, деҳқонлар буюртмасини ўз вақтида сифатли қилиб бажаришдан иборат. Эътиборимизни ва барча имкониятларимизни ана шунга қаратганмиз. Шунинг учун иш натижаларимиз ҳам яхши. Ҳар ойда пландаги 180 ўрнига 200 вагонга жой бўладиган «ОТН-4,8» маркали машиналар ҳамда 3 минг комплект асбоб-ускуналар тайёрламоқдамиз.

Наримон Абдуллаев участкадаги илғор ишчилар ҳақида ҳаяжонланиб гапириб берди. Турли миллат вакилларидан иборат кишилар аҳил бир коллективни ташкил этган. Улар бир-бири билан дўст, иноқ, бир-бирига ака-укадек меҳрибон. Солиҳ Бобожонов участкада ишловчиларнинг энг кексаси. Лекин ғайрат-шижоатда ёшлардан қолишмайди. Смена топшириқларини сурункасига 130-140 процент бажараётир. У тайёрланган асбобларни комплектлаб жойлашнинг устаси ҳисобланади. Бу иш қанчалик пишиқ-пухта бажарилса, корхонадан жўнатилган маҳсулот белгиланган жойларга шунчалик яхши, бешикаст, етказиб берилади. Бошқалар ҳам машина ва ускуналарни сифатли комплектлашни Солиҳ ака Бобожоновдан ўрганишмоқда.

Илгари пуркагич машиналарнинг клапанлари текстолит деган материалдан ясаларди. Натижада машина қисқа вақтда ишдан чиқиб қоларди. Ҳозир клапанлар капрондан тайёрланмоқда. Цилиндр прокладкалари ҳам пишиқ химиявий материаллардан ишлаб чиқарилмоқда. Шу каби бошқа тадбирларнинг амалга оширилиши машина қисмлари хизмат муддатини 2-3 йилга узайтириш имконини бераётир.

Шу кеча-кундузда корхонада пуркагич машинанинг янги нусхаларини ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўриляпти. Бу машинанинг иш унуми ҳозир фойдаланилаётганига қараганда уч ҳисса ортиқ, бир йўла 16 метр кенгликдаги ғўза майдонларига дори сепиб кета олади. Бундай машиналарнинг дастлабки нусхалари шу йилнинг ўзида ишлаб чиқарилади ва келгуси йил мавсумида далаларда синаб кўрилади.

«Ташхимсельмаш» заводининг меҳнат аҳли олимлар, конструкторлар ва новатор ишчилар билан ҳамкорликда пахтачилигимиз учун манзур бўладиган кўп хил машиналар ишлаб чиқараётир. Улар ичида «ОТН-4,8» маркали пуркагич машиналар кўпчиликни қизиқтирмоқда. Улар Ўзбекистондагина эмас, балки мамлакатимиздаги пахтакор республикаларда, чет элларда ҳам деҳқонлар оғирини енгил қилмоқда. Ғўзага тушган офат — зараркунандаларга қарши курашда бу машина деҳқонларга жуда қўл келиб қолди.

Корхона маркаси босилган машина-ускуналар кўпчиликка маъқул бўлаётганлиги завод ишчилари ва инженер-техник ходимларининг ғайратига ғайрат қўшмоқда. Машинасозлар кейинги уч йил мобайнида ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришни икки баравар оширдилар. 1962 йилда ҳаммаси бўлиб 1000 дона машина тайёрланган бўлса, ўтган йили 2,5 мингтадан ортиқ машина ишлаб чиқарилди. Бу йил эса маҳсулот ишлаб чиқаришни тағин ҳам кўпайтириш учун янгидан-янги тадбирлар амалга оширилмоқда. Корхона коллективи 7 ойлик планни муддатидан илгари бажарди. Кейинги 6 ойнинг ўзида планга қўшимча равишда 1200 та машина ишлаб чиқарилди ва пахтакор республикаларга жўнатилди.

КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб бериш учун курашаётган машинасозлар қишлоқ хўжалик машиналари ва эҳтиёт қисмлар тайёрлаш суръатини тезлаштирмоқдалар. Янги хилларини ишлаб чиқаришни ўзлаштираётирлар. Бу йил ишлаб чиқариш ўзлаштирилган машиналардан бири олов пуркагич культиватордир. У ҳашарот ва бегона ўтларни юқори даражали ҳарорат ёрдамида куйдириб ташлайди. Утган ойнинг ўзида шундай машиналардан анчагинаси ишлаб чиқарилди.

Ҳозир корхона цехларида қишлоқ хўжалик машиналарининг 324 хилдан ортиқ деталини ишлаб чиқариш ўзлаштирилган. «ХВС-1,2» маркали пахта териш машиналари учун 44 хил, культиваторларнинг 27 хил, сеялкаларнинг 76 хил деталини тайёрлаш жадал суръатлар билан бормоқда. Корхона азаматлари пахтачилик машиналари учун эҳтиёт қисмлар тайёрлаш бўйича йиллик планни ҳозирдаёқ бажариб қўйдилар. Ишчилар, инженер-техник ходимлар ва корхона мутахассислари бу ваъдаларига ҳам вафо қилиш учун ҳамма имкониятларни ишга солмоқдалар.

М. САИДОВ,

«Ташхимсельмаш» заводи.

БУХОРОДА СОВЕТ ҲОКИМИЯТИ ЎРНАТИЛГАНИГА 45 ЙИЛ ТЎЛДИ

РЕГИСТОН УСТИДА БАЙРОҚ

Бухоро амирлигининг ағдариб ташланиши Ўрта Осиёда инглиз империализмининг босқинчилик сиёсатига қақшатқич зарба берган Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатининг Шарқдаги катта ғалабаси бўлди. Ана шунинг учун ҳам Бухоро Коммунистик партиясининг IV съезди янги революцион Бухоро вужудга келганлигидан дарак берди. 1920 йилнинг 16-18 августида сиёсий ва ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтган бу съезд халқ оммасини мустабидлик тузумига қарши қуролли қўзғолонга ундади.

Бу вақтда партия ўз сафларида 5 мингга яқин коммунист ва 20 мингга яқин хайрихоҳни бирлаштирувчи 43 та партия ячейкасига эга эди. Янги Бухоро (Когон), Эски Бухоро, Чоржўй ва Самарқанддаги партия бўлимлари Бухоро Коммунистик партиясининг энг йирик ташкилотлари ҳисобланар эди. Бухоро Коммунистик партиясининг Эски Бухородаги бўлими революция арафасида 1500 дан кўпроқ коммунистдан иборат 21 та партия ячейкасини ўзида бирлаштирди. Амирлик Эски Бухородаги яширин коммунистик ташкилот фаолиятини сезиб қолиб, уни қаттиқ таъқиб остига олди, ташкилот раҳбари — жасур революционер Абдуллахўжа Тўраевни қатл этди.

Амир қўшинлари орасида ташвиқот ишлари олиб борган коммунист Эргаш алоҳида ибрат кўрсатди. Коммунист Эргашнинг ёрдами билан Бухоро Коммунистик партиясининг Янги Бухоро бўлими Эски Бухоро партия ташкилоти билан мунтазам алоқа ўрнатди. Коммунист Эргаш революция учун курашган жангчиларнинг биринчи сафида бўлиб, қўзғолон кўтарган халқ 1920 йил 2 сентябрда Эски Бухорони ишғол қилган вақтда мардларча ҳалок бўлди.

Бухоро Коммунистик партиясининг Чоржўй партия ташкилотида саккизта ячейка бўлиб, улар орасида Бешим Сардор бошчилигида революцияга энг яхши тайёргарлик кўрган Сақарбозор ташкилоти бор эди.

1920 йилнинг июлида амир жосуслари Эски Чоржўйда ҳам яширин коммунистик ташкилот ишлаб турганлигини билиб олдилар. Чоржўй беги коммунистларни жуда қаттиқ таъқиб этди. Коммунистлар шаҳардан чиқиб кетишга ва эрсарилик туркманлар орасида яширин иш олиб боришга мажбур бўлган эдилар. Бу ерда улар пиёда аскарлар батальонини ташкил этдилар. Самарқандда маҳаллий миллат вакилларидан салкам 3 минг жангчиси бўлган шарқий-мусулмон полки тузилди.

1920 йилнинг августида Бухорода революцион вазият етилиб қолди. Бухоро Коммунистик партиясининг IV съезди халқнинг қуролли қўзғолонини уюштириш учун ғоят қулай фурсат келганлигини назарда тутиб, амирлик истибдодини ағдариб ташлаш тўғрисида тарихий қарор қабул қилди.

Бухоро Коммунистик партиясининг IV съезди революцион халқ — ишчилар, деҳқонлар, ҳунармандларнинг хоҳиш-иродасига таяниб, Бухоро амирига қарши қонли уруш эълон қилди ва меҳнаткашлар оммасини феодал-мустабидлик давлатининг асрлар бўйи давом қилиб келган зулмидан озод қилиш учун ёрдам сўраб, РКП(б) Марказий Комитети, РСФСР Марказий Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон комиссиясига мурожаат қилди.

Бухоро Коммунистик партиясининг ёш бухороликлар деб аталувчи миллий буржуа партиясига нисбатан муносабати тўғрисидаги масала ва бир-бирига зид бўлган ҳар иккала партия ўртасидаги умумий душман — амирликка қарши курашиш йўлида иттифоқ тузиш масаласи кун тартибида турарди. Бухоро Коммунистик партияси IV съездида ана шу масала атрофида кескин кураш борди.

М. В. Фрунзе ана шу вазиятни назарда тутиб, съездга йўллаган табрикномасида: «Ёш Бухоро Коммунистик партияси Бухоронинг барча чинакам революцион элементларини бирлаштира олади. Бухоро халқи учун тарихий жиҳатдан ғоят муҳим фурсатда ҳар қандай келишмовчилик ва низони илдизи билан қўпориб ташлай олади, Бухоро халқининг ғалабасини таъминлай олади», деб қатъий ишонч билдирди.

Бухоро Коммунистик партиясининг IV съезди мамлакатнинг барча демократик ва революцион кучларини амир ҳокимиятига қарши бирлаштириш манфаатларини кўзда тутиб, Бухоро Коммунистик партияси билан ёш бухороликлар ташкилоти ўртасида иттифоқ тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Съезд бунинг учун ёш бухороликлар Бухоро Коммунистик партияси программасини эътироф қилиши ва амир ҳокимияти ағдариб ташлангандан кейин Бухоро Коммунистик партияси раҳбарлигида амал қилувчи Советлар республикаси негизида ташкил этилаётган меҳнаткаш деҳқонлар ва ҳунармандлар ҳокимиятини сўзсиз эътироф этиши керак, деб шарт қўйди.

Ёш бухороликлар — миллий буржуазия ва интеллигенция вакиллари амирликка қарши курашда коммунистларга муваққат иттифоқчи бўлдилар.

Бухоро Коммунистик партияси IV съездининг тарихий аҳамияти шундаки, у партияни амирнинг мустабидликка асосланган давлат тузумини ағдариб ташлаш мақсадида қуролли қўзғолон кўтаришга руҳлантириб, революцияни тайёрлашда муҳим роль ўйнади. М. В. Фрунзе Совет тузуми шароитида амирликнинг сақланиб қолиши энг жирканч бир жароҳат, ҳар қандай тусдаги контрреволюционерлар учун карвонсарой, деб ҳисоблаган эди.

Туркистон комиссиясининг 1920 йилнинг августида чақирилган йиғилишида Бухоро революцияси тўғрисидаги масала чуқур анализ қилинди. М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Файзулла Хўжаев ва Нажиб Ҳусайновлар ана шу масала юзасидан батафсил ахборот беришди. Революцияга раҳбарлик қилиш юзасидан партия маркази тузилди. Бу марказ 1920 йил август ойининг охирида Тошкентдан Бухорога кўчиб, амирликка қарши бутун халқ қўзғолонига бевосита раҳбарлик қилди.

Бухорода революция 1920 йилнинг 28 августида бошланди. Шу куннинг эртасигаёқ революционерлар коммунистларнинг кўнгилли отрядлари қўзғолон кўтарган халқ билан биргаликда Чоржўйни ишғол қилди. Чоржўй беги ағдариб ташланди. Ҳокимият қўзғолон кўтарган халқ номидан коммунист Бешим Сардор бошчилигидаги революцион комитет аъзоларидан Абдураҳим Юсупов ва Ҳасан Алиевлар бошчилигидаги муваққат революцион комитет қўлига ўтди. Комитет раҳбарлари истибдодга қарши озодлик кураши байроғини баланд кўтаришга даъват қилиб, меҳнаткашларга мурожаат қилдилар. Айни бир вақтда Чоржўй революцион комитети қўзғолон кўтарган меҳнаткаш халқ номидан қардош Россия Қизил Армиясига мурожаат қилиб, Бухоро меҳнаткашлар оммасининг душмани амирликнинг қаршилигини даф қилишда ёрдам сўради. Совет қўмондонлиги Чоржўй қўзғолончиларига дарҳол мадад берди. Ана шу мурожаат Янги Бухорога ҳам маълум қилинди. Қўмондонлик Қизил Армия қисмларига Бухоро революционерлари—биринчи шарқий мусулмон полки отряди билан биргаликда Эски Бухорога ҳужум қилиш тўғрисида буйруқ берди. Тошкент ва Самарқанддан 500 коммунист-жангчи етиб келиб, амирликни ағдариб ташлашда бевосита иштирок этди.

Бухоро Коммунистик партиясининг раҳбарлиги ва Россия Совет Социалистик Федератив Республикаси революцион кучларининг мадади билан меҳнаткашлар оммасининг қўзғолони ғалаба қилди, 1920 йил 2 сентябрда амир ҳокимияти ағдариб ташланди. Регистон устида революция Қизил байроғи ҳилпирай бошлади.

Россияда социалистик революция ғалаба қозонганлиги ва ҳокимият мазлум Шарқ халқларининг манфаатларини чинакам ҳимоя қилувчи пролетариат қўлига ўтганлиги туфайлигина Бухоро революциясини амалга ошириш мумкин бўлди. Бухорода рўй берган тўнтариш революцион-демократик характерга эга эди. Бу тўнтариш аграр муносабатлар соҳасида туб ўзгаришларни амалга ошириш йўли билан деҳқонларни эксплуатациянинг крепостнойлик формаларидан озод қилиш вазифасини ўз олдига қўйди. Революция меҳнаткашлар оммасига ер, демократия ва миллий мустақиллик берди. Ҳокимият меҳнаткаш халқ қўлига ўтди. Мамлакат суверен халқ Совет республикасига айланди.

В. И. Ленин халқни феодал реакция кучларига қарши курашга қўзғатган Бухоро Коммунистик партиясининг фаолиятига юксак баҳо бериб, Советларнинг Бутуниттифоқ VIII съездида Бухоро Халқ Совет Республикаси вужудга келтирилганлиги Коммунистик партия ва Совет ҳокимияти Шарқда изчиллик билан амалга оширган миллий сиёсатнинг жуда катта ғалабасидир, деди.

Россияда бўлганидек, Бухорода ҳам ағдариб ташланган эксплуататор синфлар янги тузум ғалабасига жуда қаттиқ қаршилик кўрсатди. Эксплуататор синфлар Америка — Англия империализмининг ҳарбий ва молиявий мададига таянди. Америка — Англия империализми социал ва миллий зулм сиртмоғини улоқтириб ташлаган Шарқ халқларининг озодлиги ва суверенитетига чанг солувчи жаллод ва жандарм бўлиб майдонга чиқди. Шунинг учун ҳам Бухоро меҳнаткашларига халқ ҳокимиятининг ички ва ташқи душманларига қарши мардонавор кураш олиб боришга тўғри келди.

Бухорода халқ ҳокимияти ўрнатилганидан кейин ўтган тўрт йил ичида катта ўзгаришлар рўй берди: мамлакат феодал қолоқликдан капитализмни четлаб, социализмга революцион ўтишни амалга оширди. Бунда улуғ рус халқининг кун сайин ҳарбий, иқтисодий ва маданий жиҳатдан берган беғараз ёрдами ҳал қилувчи роль ўйнади ва у социалистик тараққиёт йўлига тушиб олган Совет Бухоросининг миллий мустақиллиги ҳамда давлат суверенитетини таъминлаб берди.

Бухоро революциясининг тажрибаси миллий-озодлик ҳаракати гуркираб ривожланаётган ҳозирги даврда жуда катта аҳамиятга эга. Зотан Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги бир қанча ёш суверен давлатлар мустамлакачилик сиртмоғини улоқтириб ташлаб, аграр муносабатлар соҳасида чуқур демократик ўзгаришларни амалга оширмоқдалар ва саноатда хўжаликнинг социалистик секторини барпо этмоқдалар, тараққиётнинг нокапиталистик йўлидан оғишмай олға бормоқдалар.

О. ЭШОНОВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси.

Иқтисодий темада

Ажойиб ташаббус

ҲАЗОРАСП РАЙОНИДАГИ «КОММУНА» КОЛХОЗИ МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШНИНГ ТАБЕЛСИЗ СИСТЕМАСИГА КЎЧАДИ

Ҳазорасп районидаги «Коммуна» колхози Хоразм областидаги пешқадам хўжаликлардан. 920 гектар майдонда пахта етиштириб, 32 центнерли маррани эгаллаган бу колхоз иқтисодий жиҳатдан бақувват, истиқболи янада порлоқ.

Колхознинг довруғини оширган нарса юқори ҳосилгина эмас. Машъал областда гектаридан 30-35 центнердан хирмон кўтараётган бошқа хўжаликлар ҳам кўп. «Коммуна» колхози областда, ҳатто республикада танилишига боис шуки, бу хўжалик аъзолари ҳамиша ташаббускорлик, ижодкорлик руҳи билан яшаяптилар. Янгиликни, прогрессив усулларни жон-дилдан қўллаб-қувватлаш, тинмай изланиш, экономикани чуқурроқ билишга интилиш, фойда-зарарни ҳисоб-китоб қилиш бу ерда ҳамма учун одат тусига кириб қолган, одамларнинг кундалик эҳтиёжига айланган.

— Пахтачиликни комплекс механизациялаштирамиз, йиғим-теримни тўла машиналаштирамиз!

Колхоз шу жанговар шиор, олижаноб ташаббус билан майдонга чиқди. Дастлабки қадамлар чакки бўлмади. Бурноғи йили жами ҳосилнинг ярми, бултур 70 проценти «зангори кема»лар билан териб олинди. Бу йил ялпи пахта ҳосилининг 80-85 проценти машиналарда терилади.

Ҳозир «Коммуна» колхози яна бир ажойиб ташаббусни бошлаб беряпти. Коллектив хўжалик меҳнатга ҳақ тўлашнинг мукофот-аккорд формасига — табелсиз системасига ўтишга қарор қилди. Бунинг маъноси нима?

Правление раиси Иброҳим Жабборов янги системанинг туб моҳиятини ва афзалликларини қуйидагича таърифлаб берди:

— Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг табелсиз системаси такомиллашган форма бўлиб, моддий манфаатдорлик принципини изчиллик билан амалга оширишда муҳим роль ўйнайди. Колхозчиларга муайян разрядлар бўйича қатъий ойлик иш ҳақи белгиланади. Ҳар ким қобилиятига яраша меҳнат қилади, қатъий белгилаб қўйилган миқдорда ҳақ олади. Бу тартиб бажарилган ишни ҳисобга олишдаги чалкашликларга барҳам беради, табель юритиш учун эҳтиёж қолмайди.

Шу факт характерлики, янги форма амалда синаб кўрилиб, ўзини оқлади. Кенжа Тўраев бошлиқ комплекс механизациялашган бригада, Қурбонбой Жуманиёзов ва Эгам Матназаров бошлиқ комплекс механизациялашган звеноларда меҳнатга табелсиз ҳақ тўлаш системаси жорий этилган. Бригадада 20 киши, звеноларнинг ҳар бирида 11 киши ишлайди. Ҳар колхозчига қарийб 3 гектардан пахта майдони тўғри келади. Ҳар бир кишининг ойлик иш ҳақи разрядларга қараб 70 сўмдан 110 сўмгача белгиланган. Иш ҳақининг 70 проценти аванс тарзида ҳар ойда, қолган қисми йил охирида берилади.

Колхозчилар ўзларининг моддий манфаатдорликлари коллективнинг умумий меҳнатига, ишнинг сифатига, олинган ҳосил миқдорига боғлиқ эканлигини яхши англаб, ҳалол меҳнат қилмоқдалар. Аккорд-мукофот системаси жорий этилган бригада ва звенолар мусобақада олдинда бораётирлар.

Эндиликда бутун колхозда меҳнатга табелсиз ҳақ тўлашни жорий этиш масаласи олдинга сурилди. Правление янги системага ўтишнинг реал имкониятларини иқтисодий жиҳатдан пухта анализ қилиб чиқди. Республика Қишлоқ хўжалик министрлигидан келган мутахассислар, область экономистлари колхоз экономикасини атрофлича ўрганиб, янги ташаббусни маъқулладилар.

Бу йил пахтадан ўрта ҳисобда 1 миллион 914 минг сўм даромад қилинади. 15 бригадир, 30 механизатор, 92 сувчи, 365 оддий колхозчи, ҳаммаси бўлиб 502 киши пахта етиштиришда қатнашади. Уларнинг иш ҳақи учун ҳар ойда 21.804 сўм сарфланади. Бригадирга ҳар ой 100 сўм, механизаторга 90 сўм, сувчига 80 сўм ва бошқа ишлардаги колхозчиларга 75 сўм миқдорида аванс беряляпти. Тўла ҳисоб-китоб йил охирида бўлади.

Колхозда яқинда ўтказилган «экономика куни»да меҳнатга табелсиз ҳақ тўлаш юзасидан баъзи саволлар ўртага ташланди ва кенг фикр олишув бўлди.

— Разрядлар қандай белгиланади ва қандай ўзгартирилади?

— Разрядларни махсус комиссия — бригадир, механизатор, сувчи ва колхозчидан иборат тўрт киши қараб чиқади. Сўнгра бригададаги ишлаб чиқариш кенгаши муҳокама қилади. Ишнинг кўзини билган, колхоз ишлаб чиқаришида намуна кўрсатган кишиларнинг разрядини ошириш, ишга совуқ қараган ва коллектив ишончини оқламаган кишиларнинг разрядини пасайтириш мумкин.

— Моҳир теримчи кунига 150 килограмм пахта териши, нўноқроқ киши эса фақат ярим норма бажариши мумкин. Шунда ҳам уларнинг иш ҳақи тенг бўладими?

— Бундай ҳолларда ҳар кимни қобилиятига қараб ишга қўйиш, разрядларни тўғри белгилаш талаб этилади. Интизомни бузган кишилар эса коллектив олдида жавоб беришади. Янги системанинг афзалликларини колхозчиларга тушунтириш, ҳар бир кишининг меҳнатга онгли муносабатда бўлишига эришиш — правление ва партия ташкилотининг диққат марказида турибди.

Колхозчилар билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиб бориш учун зарур миқдорда маблағ бўлиши керак. 1965 йилги даромаддан келгуси йилги аванс учун махсус фонд вужудга келтиришга қарор қилинди. Шундай қилиб, бутун колхоз янги йилнинг биринчи кунларидан бошлаб меҳнатга табелсиз ҳақ тўлаш системасига ўтади.

Ҳозирги бутун иш, иқтисодий-молиявий тадбирлар ана шу мақсадга қаратилди. Аккорд-мукофот системасининг жорий этилиши «ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша», деган коммунистик принципга ўтиш йўлида олдинга қўйилган муҳим қадам бўлади.

Ф. ЗОҲИДОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОЛИМЛАР ЛАБОРАТОРИЯСИДА

ИЖОДКОРЛАР

Ўрта Осиё аҳолиси жуда қадим замонлардан — уч минг йиллардан бери ипакчилик билан шуғулланади. Асрлар бўйи улар ўз тажрибаларини бойитиб, авлоддан-авлодга қолдириб келганлар. Лекин бу соҳа фақат бизнинг давргагина чинакам илмий асосга эга бўлди.

Республикамизда ҳозир **жадал қурт боқиш методини** қўллаш натижасида аъло сифатли пилла ҳосили олиняпти. Бу методни Ўрта Осиё ипакчилик илмий тадқиқот институти коллективи илмий асослаб, такомиллаштирган. Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон колхоз ва совхозларида бу усул кенг татбиқ қилиниб, кўпгина ютуқлар қўлга киритилди. Масалан, фақат Ўзбекистоннинг ўзида бу йил ипакчилик соҳасидан бир миллион сўмдан ортиқ даромад олинди.

Ипакчиликнинг муваффақияти, энг аввало республика уруғчилик заводлари тайёрлаб берадиган ипак қурти уруғининг сифатига боғлиқдир. Шу сабабли биринчи галда ипакчилик насл станцияси ишларини яхшилашга катта аҳамият берилди, чунки булар уруғ заводлари учун келгуси насл олувчи асосий материални тайёрлаб берадилар.

Илмий текшириш институтининг асосий вазифаси — насл учун тайёрланган материалнинг биологик хусусиятини яхшилашдир. Бунинг учун шундай капалаклар хилини жуфтлаштириб янги дурагай тайёрлаш керакки, улардан олинган пилла ипаги кўп, ингичка ва яхши чувиладиган бўлиши лозим.

Институт илмий ходимлари ишлаб чиққан ва ҳозир амалда татбиқ этилаётган пиллани янги гигротермик режимда сақлаш методикаси ҳам ипак қурти уруғининг сифатини яхшилашга олиб келяпти. Бу метод билан иш кўрилганда пилла бирмунча юқори ҳароратда сақланади, натижада ундан капалак чиқиши 5-7 процент ва уруғдан қурт жонланиши эса 3-5 процентга кўпаяди. Пилла пўстининг қалин ёки юпқалигига қараб, насл олиш учун материални механизациялаштирилган усулда ажратиб олишни ҳам институтимиз ишлаб чиққан. Илгари бу иш қўл кучи билан бажарилиб, пилланинг кўпи нобуд бўларди.

Юқорида кўрсатилган тадбирларнинг ҳаммаси — КПСС Марказий Комитети март Пленуми қўйган вазифаларни бажариш йўлидаги, ипакчилигимизни дунё стандарти даражасига кўтариш йўлидаги муҳим қадамлар деса бўлади. Ҳозирги ўсиб бораётган талабларни ҳисобга олиб, эски ипак қурти хилларини янгилари билан алмаштириб ва шу йўл билан пилла ҳосили ҳамда сифатини яхшилаш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Янгидан етиштирилаётган ипак қурти дурагайлари эскиларига қараганда ипакни 20-25 процент кўп беради, ипагининг толаси эса ингичка ва чидамлидир. Бу дурагай пиллаларнинг катта-кичиклиги бир хилда бўлганлиги учун автоматлашган пилла йигириш процессини ҳам енгиллаштирмоқда.

Институт олиб бораётган яна муҳим ишлардан бири ипак қурти уруғининг турли рангларига қараб икки хил жинсга ажратилган янги навлари яратилаётганидир. Бу янги дурагайларни яратиш учун икки хил жинсдаги капалак бир-бирига чатиштирилади. Лекин ҳар иккала жинсдаги пиллаларни ташқи кўринишидан ажратиш қийин. Аввал бу иш пиллаларнинг оғирлигига қараб аниқланарди. Бу метод билан ишлаганда 10 процентгача хатога йўл қўйилиб, аниқланмаган группа пиллалари сони эса 30-35 процентгача етарди. Бу аҳвол дурагай уруғ тайёрлашга ёмон таъсир этиб, унинг сифатини ёмонлаштирарди.

Ҳозир институтимизнинг генетик олимлари томонидан пилланинг рангига қараб, унинг қайси жинсдан эканлигини аниқласа бўладиган навлари топилди. Бундай турли рангда белгиланган навларни қурт боқувчиларга тақдим қилиш билан уруғ тайёрлаш технологик процесси такомиллаштирилади ва республика колхоз-совхозларида фақат эркак уруғдан очилиб чиққан қуртлар боқилиб, пилладаги ипак миқдорини 20 процентгача кўпайтириш мумкин.

Ипакчиликни ривожлантириш учун яна мустаҳкам озуқа базаси ҳам бўлиши керак. Тут дарахтларининг барги, сўнгги йилларда асосан сербарг дурагай тут навлари ўстириш ҳисобига ошди. Ҳозиргача амалда бўлган қатор ораси 3-4 метрли тут плантациялари ўрнига институт олимлари қатор ораси 8 метргача кенгликдаги тутзорлар ташкил қилишни тавсия этдилар. Ана шунда тут дарахти ораларида ғўза ўстириш ҳам мумкин бўлади.

Ипакчиликдаги оғир қўл меҳнатини енгиллаштириш учун кичик ёшдаги қуртларга барг қирқадиган машина, яна тракторга уланган новда қирқадиган машиналар ишлаб чиқарилди. Ипак қурти касалликлари ва тут зараркунандаларига қарши курашиш мақсадида янги -янги химиявий препаратлар тавсия этилмоқда.

Олимларимиз ишлаб чиқариш билан мана шундай мустаҳкам ҳамкорликда иш олиб бораверсалар, ипакчилигимиз янада ривожланишига аминмиз.

М. ҒАНИЕВА.
Ўрта Осиё ипакчилик илмий-тадқиқот институтининг директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Қува районидаги Ленин номли колхознинг ўртоқ М. Мамадиев бошлиқ бригадаси аъзолари пахтадан мўл ҳосил етиштириш йўлида фидокорона меҳнат қилаётирлар. Икки йилнинг нариёғида ўзлаштирилган, тупроқ шароити мураккаб бўлган бу ерларда гектаридан 25 центнердан «оқ олтин» етиштириш осон иш эмас. Аммо бригада азаматлари ўз сўзларининг устидан чиқишга бел боғлаганлар. Суратда: (ўнгдан) бригада бошлиғи ўртоқ М. Мамадиев механизатор Турдибой Рўзиевга навбатдаги ишлар юзасидан топшириқ бераётир.

А. Заблоцкий фотоси.

БЕЛОРУССИЯГА — СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИНИНГ ДИПЛОМИ

МОСКВА, 14 август. (ТАСС мухбири). СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси Белоруссия ССРни виставка қатнашчиси қилиб тасдиқлади ва уни биринчи даражали диплом билан мукофотлади. Бу мукофотга республика ўтган йил картошка, қанд лавлаги, сут ва тухум етиштиришда ҳамда уларни давлатга сотишда эришган муваффақиятлари учун сазовор бўлди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришдаги муваффақиятлари ва шу маҳсулотларни давлатга сотиш планларини ошириб бажарганликлари учун Минск, Брест ва Гомель областларига ҳам биринчи даражали дипломлар берилди.

Белоруссия қишлоқ хўжалигининг бир қанча раҳбар ходимлари ва мутахассислари СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг дипломлари ва мукофотлари билан тақдирландилар.

Чорвадорлар, сизлар учун!

УСКУНАЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

Ўзбекистон чорвачилик илмий текшириш институтининг «Красний Водопад» экспериментал базасида сигирлар 8 йилдан буён «тандем» усулида соғиб келинмоқда. «Тандем» агрегатини қўлланиш «арча» усулига нисбатан анча қулайликларга эга. Чунончи, ундаги махсус стаканлар сигир соғишга яхши мослаштирилган. Экспериментал базанинг моҳир сут соғувчиси А. И. Чудная ёрдамчиси билан 150-160 бош сигирни соғяпти. Улар сут соғиш ускунасини ишга тайёрлаш, сут соғиш ва сигирхонани тозалаш ишларига уч ярим соат вақт сарфлашмоқда. Сут соғишда иш вақтининг бир соатга қисқартирилганлигига ана шу ускунани такомиллаштириш туфайли эришилди.

Сигирларни контроль учун соғишда челаклардан фойдаланилар эди. Бу челаклар сигир соғиш вақтида траншеяларда ўрнатиларди. Ҳар бир сигир соғиб бўлингач, челаклар сут қабул қилиб олинадиган хонага келтирилар ва ўша ерда сутнинг миқдори ўлчаб кўриларди. Сут ўтказувчи проводлардан ўша вақтда фойдаланилмас эди. Ўз-ўзидан маълумки, кўп сигирни бир йўла контроль учун соғишда бу иш бирмунча операцияларни бажаришни талаб қиларди ва иш вақтидан унумли фойдаланилмасди.

Сут тўлдирувчи ускунанинг ўрнатилиши катта қулайликлар туғдирди. Ҳозир цилиндрлик сут тўлдирувчининг ўлчов планкаларидаги белгиларга қараб ҳар бош сигирдан соғиб олинган сутнинг миқдорини аниқлаш мумкин. Шундан кейин сут соғувчи сут кранини очиб юборади ва сут тўлдирувчи аппаратдан тўппа-тўғри сут проводига тушаверади.

Сут соғишни тўхтатмасдан туриб аппаратдан анализ учун сут олиб, шу ернинг ўзида текшириб кўриш мумкин. Бунинг учун эса сут тўлдирувчи аппаратнинг пастки қопқоғига кран ўрнатилади. Бу аппаратнинг афзалликлари шу билан чекланиб қолмайди. Сут соғиб турган киши сут келишини кузатиб туриши мумкин. Бу бир йўла 10 станокни бошқариб турувчи киши учун ниҳоятда муҳимдир.

Илгари сут соғиб бўлиниши махсус ойнача орқали аниқланарди. Бунда калтагина ойнали трубка сут миқдори тугаганлигини билдириб турарди. Агар сут соғувчи тажрибасизлик қилса, сут соғиб бўлинганлигини билмасдан қоларди. Чунки сут бетида кўпиклар пайдо бўлиб, соғувчини чалғитиб қўярди.

Шу билан бирга, стаканлар сигирларнинг елинига узоқ муддатда уланиб қўйилган бўлса, бу хунук оқибатларга олиб келиши мумкин. Чунончи, сигир узоқ соғилади, сигирнинг елинлари аста-секин дағаллашиб боради, айрим ҳолларда ёрилиб кетади. Бунинг оқибатида ҳар хил касалликлар пайдо бўлади. Сут соғиш стаканлари бундан ташқари сигирларнинг елинини оғритиб қўйиши ва уларни безовталантириши мумкин. Сут соғиш стаканлари сигирларнинг елинидан белгиланган муддатда олинган бўлса, улар тўла соғилмай қолади. Бу ўз навбатида сутни ва ундаги ёғ миқдорини камайтириб юборади. Сигирларнинг елини шамоллаб қолиши ҳам мумкин.

Сут тўлдирувчи ускунанинг ўрнатилиши соғиш устидан контролни анча енгиллаштирди ва сигир соғиб бўлинганини аниқ кўрсатиш имкониятини туғдирди. Бундан ташқари шу аппарат стабилизатордан ҳам иборатдир. Масалан, сут тўлдирувчи аппарат ўрнатилмасдан илгари соғиш аппаратларидан бири қўшни аппаратнинг ишига ўз таъсирини кўрсатарди. Стаканлар сигирларнинг елинидан тасодифан тушиб кетганида сут соғиш аппарати дуруст ишламасди. Ҳозир эса бу аппаратда вакуум (стабилизатор) запаси бўлишига эришиш ҳисобига яхши ишлайдиган даражага етказилди. Шундай қилиб сут соғиш аппаратлари бир меъёрда ишлаб, сут миқдорини ва ундаги ёғни оширишга ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Сигирлар соғиб бўлингач, соғиш аппаратларини ювиш ҳам анча енгиллаштирилди. Бунинг учун ювувчи аппаратлар ўрнатилди. Илгари сут соғиш аппаратлари қуйидаги тартибда ювиларди: челакка сув қуйгандан кейин унга сут соғиш стаканлари солинарди. Сўнгра эса стаканлар ювиларди. Шуниси қизиқки, даставвал аппаратура совуқ сув билан, сўнгра эса иссиқ сув билан тозаланарди. Ҳар бир аппарат алоҳида-алоҳида ювилар эди. Бу ишга 30-40 минут вақт кетарди. Челакларни бир жойдан иккинчи жойга кўчириб юришнинг ўзи кўп вақтни оларди.

Ҳозир бошқача. Вакуум провод билан ёнма-ён махсус трубопровод ўрнатилган. Бу трубопровод барча стаканлар орқали ўтади. Бу трубопроводдаги сут тўлдирувчи аппаратлар ёнида стаканларни ушлаб турувчи механизмлар пайвандланади. Ювадиган трубопроводнинг бошига бак ўрнатилади. Бу бак эритмани дезинфекция қилиб туради. Айни вақтда бакни трубопроводга улаш ва ундан ажратиш имконияти туғилади.

Шу стаканлар орқали охирги сут соғиб олиниши биланоқ, сут соғувчи соғиш стаканларини дарҳол подстаканникларга кийгизади. Соғиш охирида барча стаканлар подстаканникларга кийгизилган бўлади. Сут соғувчи сут соғиш аппаратини ишга тушириб, совуқ сув кранини очади. Стаканлар совуқ сув билан ювилгач, сут соғувчи иссиқ сув кранини ҳамда дезинфекцияланган эритма солинган бак кранини очади.

Стаканлар билан айни вақтда сут тўлдирувчи аппаратлар ҳам ювилади. Бу аппаратнинг цилиндрлари қалинлиги 8 миллиметр келадиган органик ойнадан тайёрланади, шунинг учун ҳам улар ёрилиб кетмайди. Аппаратни яхшилаб ювиш учун пастки кран очилади ва ҳавога тўлдирилади. Бу билан аппаратнинг ички томони интенсив равишда ювилади. Сут соғиш аппаратларининг ана шундай механизациялашган ҳолда ювилиши вақтида сут соғувчи бошқа ишларни бажаради.

Сут соғиш ускуналарининг ана шундай такомиллашиб бораётганлиги меҳнат унумдорлигини оширибгина қолмай, маҳсулот таннархининг арзонлаштиришга ҳам жуда катта имкониятлар очиб бермоқда. Бундай ускуналардан биргина экспериментал базада эмас, республикамизнинг бошқа хўжаликларида ҳам оқилона фойдаланиш зарур. Сут миқдорини аниқловчи ҳамда аппаратларни механик усулда ювадиган механизмлар ҳар бир сут-товар фермасида бўлиши керак.

Ш. АКМАЛХОНОВ,
Ўзбекистон чорвачилик илмий текшириш институтининг директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.
А. БЕЗВЕРХОВ,
инженер.

Утнир РАШИД.

СУВЧИ ҚИЗ

(ҚЎШИҚ).

Ёримни кўринг, ёр дегулик ёр демадимми?
Кўзларга қаранг, кўзлари хумор демадимми?
Осмон каби кенг водийда ул ой кўринди,
Ер ойи гўзал, кўк ойи бекор демадимми?
Ойдинда кезар сув ёқалаб, сув парисидек,
Сув ишқида ул тунлари бедор демадимми?
Сув бирла жўяк бағрига ой нури таралди,
Сув қўйнида, нур қўйнида ул ёр демадимми?
Ғўзалар шохида қирқ кокилли қўнғир маржон,
Ҳар шонада гул кўксига тумор демадимми?
Оқ кўйлагидан тортади тонг еллари ҳар дам,
Ел ҳам яширин мен каби хуштор демадимми?
Олтин чамани сув ила хандон, етилипти,
Чўл сув парисин қўлида гулзор демадимми?

СОҒЛИҒИНГИЗНИ АСРАНГ

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

Иссиқ иқлимли мамлакатларда меъда ва юқумли ичак касалликларига жуда эҳтиёт бўлиш керак. Бугунги суҳбатимиз шу касаллик тоифасига кирувчи қорин тифи (ич терлама), паратиф «А» ва «Б» ҳамда дизентерия тўғрисида боради.

Қорин тифи кишини узоқ вақтгача иш қобилиятидан маҳрум қилади, оғир асоратлар қолдиради. Бу касалликни қўзғотувчи микроблар, одатда қайнатилмаган сув ёки туриб қолган озиқ-овқат маҳсулотларини истеъмол қилиш вақтида одам организмига киради. Микроблар ингичка ичакда кўпаяди ва ўзидан заҳарли моддалар — токсинлар айириб, организмни заҳарлайди. Киши организмининг касалликка қарши курашиш қобилиятига қараб, қорин тифи касаллиги оғир, ўрта ва енгил формаларда ўтади.

Баъзи кишиларда касаллик енгил ўтиши мумкин. Баъзи беморлар «меъда бузилган» ёки ўзини «шамоллаган» деб ҳисоблаб, касалликни оёқ учида ўтказадилар. Бундай енгил формада бир оз бош оғриши, чарчашлик, тана температураси 37,5 гача кўтарилиши мумкин.

Бемор ўз вақтида врачга мурожаат қилса, у бутунлай тузалиб кетади. Касалликнинг олдини олиш ва бошқаларга юқтирмаслик учун бемор албатта касалхонада даволаниши керак. Қорин тифи касалини қўзғатувчи микроб, шу касал билан оғриган кишилардангина юқади. Бемор тузалиб кетгандан сўнг ҳам кўп вақтгача шу микробни ахлат билан ташқарига чиқариб туради, булар бактерия ташувчилар деб аталади. Агар бемор ўз вақтида медицина ёрдамига мурожаат этмаса, касаллик оғирлашуви мумкин. Шунинг учун юқорида айтилган касаллик белгилари пайдо бўлган заҳотиёқ, врачга учраб, мукаммал даволаниш зарур.

А ва Б паратиф касаллиги. Касаллик микроблари оқмайдиган сувда, яъни ҳовузларда, қудуқларда бир ой давомида, сабзавот меваларда эса 10 кунгача яшаши мумкин. Сут маҳсулотларида микроблар 4 ойгача сақланади, тобора кўпаяди. Шунинг учун ҳам сут фермалари, сут маҳсулотлари тайёрланадиган жойларда санитария қоидаларига қаттиқ риоя қилиш керак.

Аҳоли яшайдиган жойлардаги баъзи водопровод системаларида сув яхши хлорланмаганлиги натижасида сувда бўлган микроблар ўлмай қолиши мумкин. Шунинг учун сув хлорланганидан сўнг бир кеча-кундуз тиндирилиб, кейин аҳолига берилиши керак. Бинобарин коммунал хўжаликлар, водопровод системаси бўлган хўжаликлар бу жиҳатларга алоҳида эътибор беришлари зарур.

Баъзан юқори ҳосил олиш мақсадида, полизларга компост қилинмаган нажослардан ўғит сифатида фойдаланилади. Уларда бацилла ташувчилардан ёки пашшалардан тушган турли микроблар сақланади ва кўпаяди. Ўғитлаш вақтида ерга микроблар ўтиб, сабзавот ва меваларни зарарлайди. Бу ўринда деҳқонларимизга ўғитлардан жуда оқилона фойдаланишни яна бир бор эслатиб ўтмоқчимиз.

Дизентерия ҳам махсус микроб воситасида пайдо бўлиб, шу касал билан оғриган ёки оғриб тузалиб кетган, аммо микробларни ўзидан айириб юрадиган соғ кишилардан юқади. Касалликнинг оғир формасида қорин оғрийди, тез-тез ич кетади. Бош оғриб, температура кўтарилади, киши дармонсизланади. Касал ўз вақтида врачга мурожаат қилса, 7-10 кунда тамоман тузалиб кетади. Енгил формали дизентерияда қорин бир оз оғриб, бир кеча-кундузда 3-5 марта ич кетади, температура кўтарилмайди.

Бундай беморлар «меъда бузилди» деб врачга бормасдан ўзларича даволанадилар. Натижада сурункали касалга йўлиқадилар, иккинчидан, беморлар ўзларидан жуда кўп микроб айирадилар ва бошқаларга юқтирадилар. Юқорида айтилган касалликларни, айниқса пашша кўп тарқатади. Шунинг учун пашшаларга қарши фақат ёзда эмас, балки ҳамма фаслда курашиш керак. Озодалик — сиҳат саломатлик гарови, шунинг учун шахсий гигиена қоидаларига тўла риоя қилиш зарур. Тоза жойларда пашшалар бўлмайди. Ҳовлиларда, кўчаларда, ишлаб чиқариш корхоналари ва барча муассасаларда гигиена қоидаларига қаттиқ амал қилиниши керак. Гигиена тадбирларини амалга оширишда бутун аҳоли актив қатнашсин.

А. ИБОДОВ,
Медицина фанлари кандидати.

«ЗОНТ-3» АВТОМАТИК СТАНЦИЯСИДА ЎТКАЗИЛГАН ЭКСПЕРИМЕНТГА ДОИР

ОЙ ГЛОБУСИДА «ОҚ ДОҒЛАР» ҚОЛМАЙДИ

ТАССнинг илмий обзорчиси қуйидагиларни ёзади:

«Зонд-3» Совет автоматик станцияси шу йил 18 июлда парвоз қилганидан кейин орадан қисқа вақт ўтгач, бу станцияда жуда аҳамиятли тажриба ўтказилди. 20 июлда Москва вақти билан соат 4.24 минутда, автоматик станция ой юзасидан 11.600 километр масофада учиб бораётганида, планетамизнинг табиий йўлдошини фотография билан суратга олиш бошланди.

Совет планеталараро автоматик станцияси 1959 йил октябрида ойнинг ердан кўринмайдиган томонини суратга олиш вақтида унинг суратга «тушрилмай» қолган қисми мана шу бир соат вақт ичида биринчи марта суратга олиниб бўлди.

Ўша вақтда учинчи совет сунъий йўлдоши ойнинг тескари томонидаги кўп қисмини, яъни ойнинг ердан кўриб бўлмайдиган қисмини фотосуратга олган эди. Бироқ, ойнинг кўринмайдиган қисмида суратга олинмай қолган «оқ доғ» ҳали ҳам бор эди. Илм-фан бунга индамай қола олмади.

Шу сатрлар ёзилаётган ҳозирги вақтда ойнинг янги суратларини олди.

Учинчи сунъий йўлдош билан «Зонд-3» автоматик станциясининг бажарган «ишларини» бир-бирига таққослаб қарасак, қизиқ бир ҳолни кўрамиз. Учинчи сунъий йўлдош Ойни 60-70 минг километр олисдаги масофадан суратга олган эди.

Энди эса ой анча яқинроқ масофадан — 11.600 километр — 10 минг километр олисдаги масофадан суратга олинди ва бу суратга олиш анча кўпроқ вақт давом этди. Диққатга сазовор бўлган яна шу нарсани ҳам кўрсатиб ўтиш керакки, ҳозир «Зонд-3» станцияси суратга олган кадрларнинг бир қисми қуёш ойни ёнбош томондан ёритиб турган пайтда унинг юзасини тасвирлаб беради.

Шундай қилиб, бу сафар ой қуёш нури билан яхши ёритилиб турган, фотоаппарат объективи ойнинг суратга олинаётган қисми анча яқин бўлган шароитда, шунингдек хили такомиллаштирилган телевизион аппаратлар билан ой юзаси суратга олинди. Мана шуларнинг ҳаммаси ойнинг 5 миллион квадрат километр майдонни ташкил қилган юзасидаги деталларнинг суратини олишга имконият берди.

САРА УРУҒЛАР

Шу кунларда деҳқончилик илмий текшириш институтининг Богарное станциясида жойлашган уруғлик қабул қилиш пунктига тонг саҳардан то ярим тунгача ғалла ортган машиналар келиб турибди.

— Бу йил 1- «Ғаллаорол» совхозидан бир неча минг тонна дон қабул қилиб оламиз, — дейди пункт мудири Миср Жўлбеков. — Ҳозир пунктда 15 та турли маркадаги ғалла тозалаш машиналари, 5 та транспортёр, 2 та самоподаватель, 2 та автогрузчик тинмай ишлаётир.

Мудирнинг айтганича бор. Пункт кунига 120—150 тоннадан дон қабул қилиб, 50-60 тонна сортли ғалла уруғи ажратяпти. Буғдойнинг сараланган «Безостая-1», «Сурғақ», «Қизил Шарқ» сортлари республикамизнинг ғаллакор хўжаликларига юборилмоқда. Келтирилган ғаллани тушириш ва юклашда Мустафо Яхшибоев бошлиқ юкчилар бригадасининг аъзолари айниқса мақтовга лойиқ иш қилишяпти. Юкчилардан Абди Қораев, Носир Пардаев, Жумон Мелибоев, Машой Абдуллаева сингари фидокорлар кунлик иш нормаларини 1,5-2 ҳисса ортиғи билан бажариб, мусобақада пешқадамлик қилишса, моторист Степан Черников, механик Александр Бельдин, электрик Қўшмон Сарибоевлар агрегатларнинг бенуқсон ишлашини таъминлашяпти.

Шунингдек, пункт қошида беда уруғи тозаловчи завод ишлаб турибди. Завод йилига 100-120 тонна уруғлик тайёрлаб беради.

А. САРИБОЕВ.

МУСТАҚИЛ ИНДОНЕЗИЯ 20 ЁШДА

Баъзи бир саналар у ёки бу халқ тарихидаги тубли бурилишни белгилаб беради. 17 август 105 миллион халқи бўлган индонезия ҳаётида мана шундай сана бўлиб қолди. Бундан 20 йил муқаддам мана шу унутилмас кунда Жакартада кўп минг кишилик овоз билан хитоб қилинган «мердека» (озодлик) садоси барала янгради. Бу садо Индонезиядаги бошқа оролларга ҳам зўр куч билан ёйилди. Бу садо мустақил Индонезия Республикаси туғилганлигидан дарак берди. Бу эса Голландия мустамлакачиларининг кўп асрлик ҳукмронлигига чек қўйган Август революциясининг чўққиси бўлди.

Ёш мустақил давлат биринчи қадамларни қўйишдаёқ бениҳоя катта қийинчиликларга дуч келди. Республика вужудга келган йилнинг иккинчи ойидаёқ у, Индонезияда аввалги тартибларни қайта тиклаш ниятида бўлган империалистларнинг ҳужумини қўлига қурол олиб даф этишга мажбур бўлди. Ява оролига туширилган инглиз қўшинлари, сўнгра эса Голландия қўшинлари ҳам интервенция бошлаб юбордилар, бу интервенцияни Америка Қўшма Штатлари актив равишда қўллаб-қувватлади.

Интервенциячилар уруш ҳаракатларини давом эттириш билан бирга, Индонезияни парчалаб юборишга, сепаратчилик ҳаракатларини кучайтиришга қаратилган ўзларининг кирдикорларини ҳам авж олдирдилар. Индонезия халқи учун қийин бўлган мана шу вақтда узоқ Москванинг қўллаб-қувватловчи қудратли овози янгради. Совет Иттифоқи Бирлашган Миллатлар Ташкилотида мустамлакачи давлатларнинг Индонезиядаги мақсадларини фош қилиб ташлади. унинг территориясидан барча чет эл қўшинларини олиб чиқиб кетишни ва ёш республиканинг суверенитетини тан олишни талаб қилди. Империалистлар чекинишга мажбур бўлдилар. Лекин шундай бўлса ҳам улар урушда тинкаси қуриб қолган Индонезия Республикасига тенг ҳуқуқли бўлмаган бир қанча сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий битимларни зўрлаб қабул қилдиришга муваффақ бўлдилар. Бу эса мустақил Индонезиянинг ўзини ўнглаб олишига анча тўсқинлик қилди. Шунда ҳам Индонезия халқи оғир ва қаттиқ кураш олиб бориб. кейин мана шу кишанлардан қутулишга муваффақ бўла олган экан, бу ишда унинг революцион ғайрати, эркинликка бўлган қатъий иродаси, меҳнатсеварлиги, шунингдек Индонезиянинг социалистик мамлакатлардан, барча тинчликсевар кучлардан ҳамиша олиб келган ва келаётган ёрдами хал қилувчи роль ўйнади.

Индонезия Республикаси интервенция етказган жароҳатларни тузатиб олишга улгурмасданоқ, империалистлар унга қарши янги макр ва найранг тузоқларини қура бошладилар. Улар бир қанча оролларда исёнчи группаларнинг ва Дорулислом раҳбарлигидаги бандит шайкаларнинг қуролли ғалаёнларини ташкил этдилар. Бу қўпорувчилик ҳаракатлари СЕАТО штабидан ва Американинг разведкачи марказларидан йўл-йўриқ олиб турди. Мустақилликни мустаҳкамлаш учун олиб борилган курашнинг мана шу босқичида ҳам Индонезия халқи Совет Иттифоқининг қардошларча катта ёрдамини олиб турди. Бизнинг мамлакатимиз Индонезиянинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашга ёрдамлашди. Голландия мустамлакачилари тортиб олган Ғарбий Ирианни қайтариб олиш учун Индонезия халқи олиб борган курашга Совет Иттифоқи қўшган катта ҳиссани бутун индонез миллати миннатдорчилик билан қайд қилмоқда. Шу хусусда президент Сукарно бундай деган эди: «Индонезия ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик империализмга ва мустамлакачиликка қарши курашда ривожланган ва мустаҳкамланган дўстликдир. Шу сабабли, бу дўстлик бузилмас дўстликдир».

Индонезия халқи ўз мустақиллигининг йигирма йиллигини катта бирлашган оила бўлиб кутиб олмоқда. Унинг ягона миллий давлатда яшаш тўғрисидаги асрий умидлари рўёбга чиқди. 3.000 тадан кўпроқ оролдан иборат бўлган Индонезия территорияси Суматра шимолидаги Сабангдан тортиб Ғарбий Ириандаги Мерауккача бўлган ерларни ўз ичига олади.

Сиёсий мустақиллик қўлга киритилганидан кейин, Индонезия иқтисодий мустақилликка эришишни ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири деб билмоқда. Экономика соҳасида республикага мерос бўлиб қолган мустамлака қолоқлиги ғоят оғир юк бўлди. Мамлакатда Голландия капитали ҳукмронлик қилмоқда эди. Англия ва Америка монополиялари ҳам кучли позицияларни эгаллаб турар эдилар. Улар Индонезия экономикасини издан чиқармоқчи ва ҳукуматга ўзларининг сиёсий шартларини зўрлаб қабул қилдирмоқчи бўлдилар. Лекин уларнинг бу умидлари пуч бўлиб чиқди. Мамлакат Голландия корхоналарини национализация қилиб, иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида янги катта қадам қўйди. Олинган маълумотларга қараганда, чет эл капиталига қарашли мулкларнинг 90 процентидан кўпроғи шу йил июль ойининг охиригача Индонезия давлатининг қўлига ўтди.

Шу сатрларнинг автори Англия ва Америка компаниялари Индонезияда ўз тартибларини ўрнатишга қандай қилиб уринганликларини ўз кўзи билан кўрган. Улар нефть маҳсулотларини қайта ишлашни ва мамлакатни ёнилғи билан таъминлашни ўз қўлларига ўтказиб олган эдилар. Индонезиядаги йўлларнинг ҳаммасида Америкага қарашли «Калтекс» фирмасининг ёки Англия—Голландияга қарашли «Шелл» фирмасининг бензин бериб турувчи колонкаларини кўриш мумкин эди. Ажнабий хўжайинларнинг сиёсати натижасида каучукзорлар ва чойзорлар ҳосил бермайдиган ҳолга келиб қолган эди. Фармацевтика фирмалари дори-дармонларга ўзлари хоҳлаганча нарх қўймоқда эдилар.

Ҳозир «Калтекс» ва «Шелл» фирмалари Индонезия ҳукуматининг контроли остига олинди. Ажнабийларга қарашли катта экинзорларнинг ҳаммаси, айниқса Англияга, АҚШга, Бельгияга ва бошқа монополияларга қарашли каучукзорлар ҳам ҳукумат назорати остига олинди. Бу эса Индонезия бюджетининг даромад қисмини кўпайтиришга ёрдам берди. Чет эл компанияларининг мулклари национализация қилинганлиги туфайли, фақат шу йилнинг ўзидагина Индонезия ўзининг ҳамиша четга чиқариб сотадиган молларини чет давлатларга сотишдан 200 миллион долларга яқин фойда олади, илгари бу фойда чет эл капиталистларининг чўнтагига тушар эди.

Индонезия миллий экономикани қуришда Совет Иттифоқидан катта ёрдам олмоқда. Ғарбий Явада илгари номи номаълум бўлган Чилегон деган шаҳарча эндиликда Индонезиядаги ҳамма оролларда таниқли бўлиб қолди. Бу кичик шаҳарда Совет Иттифоқининг иштироки билан Индонезияда биринчи бўлган ва йилига 100 минг тонна пўлат эритиб берадиган металлургия заводи қурилмоқда. Ява оролининг нариги томонида эса, совет бинокорлари Чилачапда суперфосфат заводини қуришда Индонезия халқига ёрдамлашмоқдалар. Бу завод индонез далаларининг ҳосилдорлигини оширишга имкон беради. Индонезиядаги яна бир оролда — Суматрада Асахан дарёсидаги гидроэнергетика комплексини қуришда совет мутахассислари билан Индонезия ишчилари ёнма-ён туриб меҳнат қилмоқдалар. Бу гидроэнергетика комплекси Шарқи-Жанубий Осиёда шу типдаги энг катта корхоналардан бири бўлади. Калимантанда совет кишилари тош йўллар қуришда индонезияликларга ёрдамлашмоқдалар.

Индонезия билан Совет Иттифоқи ўртасида муваффақиятли равишда ривожланиб бораётган дўстона муносабатлар империализмга қарши кучларнинг бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда. Америка империалистларининг Вьетнамдаги агрессияси Шарқи-жанубий Осиё халқларининг хавфсизлигига таҳдид солиб турган ҳозирги вақтда бу кучларнинг бирлигини мустаҳкамлаш айниқса зарур. Ҳеч шубҳасиз, бу муносабатлар бундан буён ҳам мустаҳкамлана беради, чунки империализмга ва мустамлакачиликка қарши, тинчликни ҳимоя қилиш учун олиб борилаётган курашда бу иккала мамлакат халқларининг мақсад ва манфаатлари бирдир.

В. ХАРЬКОВ.
(ТАСС).

ЖАҲОН ЎТГАН ҲАФТА ИЧИДА

АҚШ: Халқ урушни тўхтатишни талаб қилмоқда

ВЬЕТНАМДАГИ Америка агрессиясининг акс садолари Қўшма Штатларнинг ўзида тобора яққолроқ эшитилмоқда. Америка империализми бу урушни моддий жиҳатдан нисбатан камроқ чиқимдор бўлиб, американикларнинг қонини унча кўп тўкмай, ўзгаларнинг қўли билан олиб бориши мумкин, деган хомхаёллар чиппакка чиқди. Американинг неча юз минг солдат ва офицери иштироки билан Осиё қитъасида қуруқликда олиб борилаётган катта урушнинг чегараларини эндиликда оддий американик ҳам равшан кўриб турибди.

Вьетнамда уруш бошлангандан бери ўтган ҳамма йиллар мобайнида ўша ерда ҳалок бўлган америкаликлар сони биргина ўтган йилнинг ўзида АҚШдаги автомобиль фалокатлари натижасида ҳалок бўлган америкаликлар сонидан 120 баравар камдир, деган гап билан яқин-яқингача оддий американикнинг дилига тасалли беришга уриниб келдилар. Эндиликда Америка бераётган талафотларнинг рўйхати ҳафта сайин узайиб бормоқда. Газеталар 330 минг кишини ҳарбий хизматга қўшимча сафарбар этишга ҳозирлик кўрилаётганини ёзмоқда. Давлат арбоблари, обзорчилар ўз нутқларида Вьетнам урушини Корея урушига гез-тез ўхшатадиган бўлиб қолдилар. Маълумки. Корея урушида 1.200 минг американик қатнашган эди, уларнинг берган талафотлари эса, ўлдирилган ва жароҳатлантирилганлар бўлиб 142 минг кишини ташкил этган эди.

Баҳорда президент Жонсон Вьетнамдаги урушни олиб бориш учун конгрессдан 700 миллион доллар қўшимча маблағ талаб қилиб олди. Ҳозир Пентагон худди шу мақсад учун икки миллиардга яқин доллар талаб қилмоқда. «Нью-Йорк таймс» газетасининг обзорчиси Хэнсон Болдуин Вьетнамдаги урушни маблағ билан таъминлаш учун бир неча йил мобайнида 12 миллиард доллардан кўпроқ қўшимча пул талаб этилади, деб башорат қилмоқда.

Мана шуларнинг ҳаммаси ҳарбий буюртмаларни бажариш орқали ғоят катта фойда тўплаб олаётган ҳарбий саноат корпорацияларини хурсанд қилиши мумкин ва ҳақиқатда хурсанд қиляпти ҳам.

Америка халқининг кенг табақалари бу бемаънилликка бошқача муносабатда бўлмоқдалар. Турли фактлар ва хабарларга қараб, уларнинг кайфиятлари тўғрисида ҳукм чиқариш мумкин. Вьетнамдаги хатарли авантюрага қарши қаратилган норозилик митинглари ва намойишлари тобора тез-тез ўтказиладиган бўлиб қолди. Сўнгги ойларда бундай митинг ва намойишларда бир неча ўн минг киши қатнашди. Интеллигенция, айниқса университет ёшлари билан профессорлари ўртасига ёйилган норозилик тўғрисида илгари кўп хабарлар босилган эди. Бу ҳаракат АҚШ учун мисли кўрилмаган кенг миқёсларда авж олиб кетди. Аммо, америка матбуотининг эътироф этишича, ҳукуматнинг студент ёшларни босиб, тинчитиб қўйиш йўлидаги уринишлари муваффақият қозонмади.

Вьетнамдаги уруш муносабати билан мамлакатда «ватанпарварлик ҳиссиётлари»ни авж олдириш борасида жонбозлик билан қилинган ҳаракат мамлакатнинг ҳукмрон доиралари мўлжаллаган натижани бермади. Қуролли кучлар сафига чақириқ ҳақидаги таклифномаларни ёшлар Вьетнамдаги агрессияга қарши норозилик билдириш мақсадида ёппасига ёндириб ташлашларига йўл қўймаслик учун вакиллар палатаси томонидан яқинда кўрилган чоралар бунга далил бўлиши мумкин. АҚШда забастовка ҳаракати камайиш бир ёқда турсин, аксинча, зўрайиб бораётганлигини кўрсатувчи салмоқли факт ҳам бунинг далилидир. Биринчи ярим йилликда 852 минг ишчи забастовка ҳаракатида қатнашди, забастовка натижасида бекор ўтган иш соатлари ўтган йилларнинг худди шу даврида бекор ўтган иш соатларига нисбатан жуда кўпдир.

Америка жамоатчилигининг астойдил ташвишга тушиб қолганлиги АҚШ ташқи сиёсатини муҳокама қилишга бағишлаб яқинда Нью-Йоркда ўтказилган конференцияга таъсир қилди. Вьетнамдаги урушни тўхтатиш учун курашаётган комитет, оқилона ядро сиёсати ўтказиш учун курашаётган комитет, «Хотин-қизлар, тинчлик учун курашингиз» ҳаракати ва бошқа пацифистик ташкилотларнинг вакиллари конференцияда қатнашди.

Ўтган ҳафта мобайнида Вашингтонда урушга қарши уюштирилган намойишлар бир неча кун сурункасига давом этди, айни бир маҳалда Оқ уй олдига пойлоқчилар қўйилди ва конгресс биноси томон тинчлик юриши ўтказилди. Намойишчиларнинг устига полициянинг кучайтирилган нарядлари юборилди. 350 киши қамаб қўйилди. Бу кишилар бир неча минг Америка гражданини имзолаган «Виждон декларацияси»ни конгрессга кўтариб бордилар. Декларацияда сайловларда уруш йўлига қарши овоз берган миллион-миллион америкаликларнинг умиди пучга чиқарилди, дейилади. Намойишчилар разилона урушни дарҳол тўхтатишни талаб қилдилар.

Урушни кенгайтиришга қаратилган йўлни тамомила қўллаб-қувватлаётган реакцион «Нью-Йорк жорнэл Америкэн» газетасининг обзорчиси Кеннет Диксон «шу қадар ўта жиддий масалада мамлакат халқи билан расмий Вашингтоннинг қарашларида бунчалик кенг тафовут» юз берганлигини сира кўрмаган эдим, деб ёзади.

Сингапур: Сабаблар ва оқибатлар

Сингапурнинг Малайзия Федерациясидан чиққанлиги Ғарб давлатларининг пойтахтларини ва биринчи галда турган гапки, Лондон билан Вашингтонни гунг-лол қилиб қўйди. Агар Англияни ана шу Федерациянинг чўқинтирган отаси деб ҳисобласак, Қўшма Штатлар унинг чўқинтирган онаси ролини ўйнади, деганимиз тўғри бўлади. Малайя, Сингапурни, шунингдек Англиянинг Шимолий Калимантандаги мустамлакаларидан Саравак билан Сабахни наридан бери сўқиш натижасида 1963 йил сентябрь ойида ташкил этилган Малайзия Федерацияси ана шу иккала империалистик давлатнинг манфаатларига жавоб берар эди. Бу мустамлакаларнинг аҳолиси қўлига қурол олиб, мустақиллик учун курашганлиги туфайли федерацияга қўшилишга ҳар тарафлама қаршилик кўрсатди. Бундай бирлашув Англияга ҳам, АҚШга ҳам ўзларининг Шарқи-Жанубий Осиёдаги иқтисодий ва ҳарбий стратегик позицияларини сақлаб қолиш учун, миллий озодлик ҳаракатига тўсқинлик кўрсатиш учун, Индонезияга ва шу атрофдаги бошқа мустақил давлатларга тазйиқ ўтказиш учун даркор эди.

Сингапур ҳар йили 40 мингга яқин кема қўниб ўтадиган жаҳондаги энг йирик ва энг бой портлардан бири бўлиб, ана шу қурама федерацияда гўё марказий ҳалқани ташкил этар эди. Сингапур аҳолисининг 75 процентдан кўпроғи хитойлардан, 12 проценти малайялиқлардан иборат. Аҳолининг тахминан 10 процентини ҳиндлар, покистонликлар, цейлонликлар ташкил қилади.

Ҳинд океани билан Тинч океаннинг туташган ерига жойлашган Сингапурнинг стратегик аҳамиятини тушунтириб бериш учун бир вақтлар унга «Тинч океаннинг калити» деб ном қўйилганини айтиш кифоя. Англиянинг энг йирик ҳарбий базаси шу ерга ўрнашиб олган, Англиянинг Узоқ Шарқдаги олий қўмондонлиги ҳам худди шу ерга жойлашган.

Сингапурнинг федерациядан чиққанлигини изоҳлаш учун турли сабаблар кўрсатилмоқда. Федерация ичида ихтилофлар муттасил кучайиб борганлиги маълум эди. Бунинг учун кўп асослар бор эди. Аввал бошданоқ, Малайя ҳукмрон доираларининг федерацияда сиёсий ҳокимликни ўз қўлларига олишлари кўзда тутилган эди. Масалан, федерал парламентда Малайяга 104 та ўрин ажратиб берилган бўлса, Сингапурга фақат 15 та ўрин ажратилган эди. Аҳолисининг талайгина қисми маълум тарзда савдо-сотиқ ишларига алоқадор бўлган Сингапурда аҳоли жон бошига ўртача йиллик даромад тахминан 1300 долларни ташкил этса, умуман федерацияда 243 доллардан ошмайди. Сингапур маъмурлари Малайзияни мудофаа қилиш харажатларининг оғир юкини ўз гарданларига олишни истамадилар. Молиявий ва бошқа сиёсат теварагида низолар чиқиб турди. Англия билан тузилган ҳарбий битим ҳам федерацияни мустаҳкамламади. Бу битим ана шу ерга Англиянинг 50 минг кишилик армиясини олиб келди, шу атрофдаги вазиятни бешбаттар кескинлаштириб юборди, Индонезия чегараларида игвогарликлар ва тўқнашувлар юз бериб туришига сабаб бўлди.

Сингапур федерация билан алоқасини «узганлиги» қандай оқибатларга сабаб бўлиши тўғрисида мулоҳаза юритиб, чет эл шарҳчилари шундай саволларни қўймоқдалар: бу воқеа федерациянинг бошқа таркибий қисмларига қандай таъсир кўрсатади, Шарқи-Жанубий Осиёнинг бошқа жойларида бунга қандай баҳо берилади, бу воқеа Американинг Вьетнамдаги урушни кенгайтириш планларига қандай таъсир қилади? Гарчи, Англия ўзининг Сингапурдаги базасидан фойдаланиш ҳуқуқини сақлаб қолган бўлса ҳам, Лондон газеталари ҳозирги келишув, эҳтимол, вақтинчадир, деган фикрни баён қилмоқдалар. Шу муносабат билан, жумладан, Австралияда Англиянинг янги ҳарбий базаларини барпо этиш масаласи муҳокама қилинмоқда. Лекин бу иш жуда катта харажат талаб қилади.

«Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси Англияни «Сингапур билан Малайзия ўртасидаги янги муносабатларнинг муваффақиятли бўлишини таъминламоқ учун имкони бўлган ҳамма чораларни кўриш»га даъват этади ва АҚШ бу ҳаракатлардан бир чеккада қолмайди, деб ишонтиради.

Ҳарқалай шунчалик кўп саволлар туғилмоқдаки, бу саволларга ҳали муфассал жавоб бериш қийин. Ҳозирча фақат бир нарса равшан (буни Ғарб матбуоти ҳам яшираётгани йўқ) — Малайзия, империализмнинг ана шу янги мустамлакачиликдан иборат формацияси чок-чокидан сўкилмоқда.

Ғаразли миссия

АҚШ махсус миссиясининг бирмунча кутилмаган тарзда Бразилия пойтахтига ташриф буюрганлиги жуда кўп фикрларнинг баён қилинишига сабаб бўлди. Биринчидан, миссиянинг состави — унинг сони (21 кишидан иборатлиги) ва бу миссияга сенат ташқи ишлар комиссиясининг раиси Фулбрайт, давлат секретарининг ўринбосари Томас Манн, давлат секретарининг Америкааро ишлар бўйича ёрдамчиси Жек Вон, экспорт-импорт банкининг президенти Гарольд Линдер ва бошқа шу каби оғзи катта арбоблар кирганлиги эътиборни ўзига тортди. Иккинчидан, миссиянинг вазифаси «кўп мақсадли» экани кўзга ташланиб турибди.

Президент Жонсон АҚШнинг Латин Америкаси мамлакатлари билан муносабатлари навбатдаги танглиkни бошдан кечираётган бир пайтда миссияни апил-тапил Бразилияга отлантирди. «Латин Америкасидаги танглик, — деб ёзади Францияда чиқадиган «Фигаро» газетаси, — муттасил давом этувчи танглиkдир. Бу танглик турғунлиги билан ажралмайди. Куба Латин Америкасидаги танглиkнинг жаҳон миқёсидаги биринчи босқичини бошлаб берди. Ҳозирги кунда пишиб келаётган воқеалар танглиkни жаҳон миқёсидаги иккинчи поғонага кўтариб, бундан ҳам хатарлироқ оқибатлар келтириб чиқариш хавфини туғдирмоқда».

АҚШнинг Доминикана Республикасида қилган қуролли интервенцияси ва шунинг орқасидан Вашингтон Америка давлатлари ташкилотини қайта қуриб, уни АҚШнинг тағин ҳам кўпроқ итоаткор қуролига, Латин Америкаси мамлакатлари учун ўзига хос «олий ҳукумат»га айлантириш планини Латин Америкасига зўрлаб қабул қилдиришга қўпол равишда урингaнлиги натижасида Америкааро муносабатлар қаттиқ кескинлашиб қолди.

Вашингтоннинг янги плани Латин Америкасидаги кўпчилик мамлакатларнинг қаршилигига учради ва шунинг учун план авторлари Америка давлатлари ташкилотининг Рио-де-Жанейрода ўтказиш мўлжалланган конференциясини икки марта қолдиришга мажбур бўлдилар. АҚШ ўзининг Латин Америкаси учун тузиб қўйган яна бир янги мустамлакачилик программасини ана шу конференцияда тасдиқлатиб олмоқчи эди.

Бироқ, Вашингтондагилар сиёсий вазиятнинг яхшиланишини кутиб, қўл қовуштириб ўтирганлари йўқ. Бундан умид қилиб бўлмаслигини улар билишади. Шунинг учун ҳийла-найранглар билан йўл ахтаришмоқда. Американинг салобатли миссиясини Рио-де-Жанейрога олиб келган нарса ҳам ана шу.

«Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси миссиянинг баъзи мақсадларини очиқ кўрсатиб, гап Бразилияни Вашингтоннинг қитъадаги планларини жорий қилишда тағин ҳам активроқ қатнашишга жалб этишга интилиш устида бормоқда, деб эътироф қилади. Бунда Бразилиянинг ўзи мушкул аҳволда қолганлиги ҳам ҳисобга олинмоқда, албатта.

Башарти, миссия янги ёрдам тавсия қиладиган бўлса, Американинг бу ёрдамини бериш учун янги сиёсий шартлар қўйилади. Американинг бир қўлида ширин кулча турса, иккинчи қўлида ҳамиша қамчи бўлади. Миссиянинг асосий мақсади, дейди сурбетлик билан «Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси, Америка давлатлари ташкилотига «ем бериш» ҳақидаги ҳамда Доминикана Республикасида вужудга келган вазиятга ўхшаш вазиятлар содир бўлганида ишлатмоқ учун мана шу ярим шарда тинчликни сақлаб турувчи кучлар барпо этиш ҳақидаги масалани муҳокама қилиш»дан иборат. Бу хунук ишни бажаришда Бразилияга турткич ёки калла қўювчи ролини бериб қўймоқчилар.

И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

УРГАНЧДАГИ 26- профессионал-техника билим юртида ўқувчилар турли касбларни эгалламоқдалар. Суратда Нурулла Каликпаров ва Рамат Рўзматов ўртоқлар электр пайвандчиликни ўрганишяпти.

Н. Ключнев фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

ҚИШЛОҚ СПОРТЧИЛАРИ СПАРТАКИАДАСИ

Пойтахтимизнинг энг яхши спорт базаларида қишлоқ спортчиларининг VII спартакиадаси мусобақалари бир ҳафта давом этди.

«Старт» спорт клуби, «Меҳнат» спорт майдони. Ленин номли комсомол кўли ва Пушкин номидаги маданият ва истироҳат боғлари, «Пахтакор» стадиони енгил атлетика секторлари қишлоқ спортчилари ихтиёрига бериб қўйилди. Бу спорт базаларида республикамиз областлари спартакиадаларининг ғолиблари куч синашди. 800 га яқин спортчилар қатнашган бу спартакиаданинг ғолиблари Бутуниттифоқ қишлоқ спортчилари спартакиадасида Ўзбекистон спорт шарафини ҳимоя қиладилар.

Шахматчилар ва шашкачилар биринчи бўлиб мусобақаларни бошлаган эдилар. Улар Ленин номли комсомол кўли ва Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида куч синашдилар. Курашчилар мусобақалари ҳам шу ерда ўтказилди. Волейболчилар, курашчилар, енгил атлетикачилар, оғир атлетикачилар мусобақалари ҳам қизғин ўтди.

«Пахтакор» стадиони енгил атлетикачилар ихтиёрида бўлди. 100 метрга югуришда сирдарёлик Албина Петрова маррага биринчи бўлиб келди ва спартакиада чемпиони бўлди. Тошкент область вакили Нурия Зарипова финиш лентасини иккинчи бўлиб кесиб ўтди. Самарқандлик Лукяненко учинчи ўринни олди.

Эркаклар ўртасида шу масофага бўлган югуришда сурхандарёлик В. Кузмин 11,5 секунд вақт билан ғолиб чиқди. Ғолибдан 0,1 секунд орқада қолган тошкентлик В. Кузнецов иккинчи ўринга чиқди. Самарқандлик В. Палтаев учинчи ўринни эгаллади.

4х100 метрга эстафетали мусобақада қизлар ўртасида 53,9 секунд натижа билан Сирдарё командаси, эркаклар ўртасида 45,5 секунд вақт кўрсатган Тошкент область спортчилари спартакиада чемпиони бўлдилар.

Мусобақалар бугун тамом бўлади.

Ш. УМРЗОҚОВ.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

17 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт. 9.30 — тамбур тароналари. 9.45 — Тожик тилида эшиттириш. 10.30 — Қўшиқлар. 11.10 — «Гуландом» балети (концерт-очерк). 11.25 — Қўшиқлар. 12.15—Спорт эшиттириши. 12.30—Композитор Штраус. 13.40 — Эстрада концерти (рус.). 16.15 — Концерт. 18.10 — С. Рахманинов фантазияси (рус.). 18.30 — Концерт. 19.20 — Қорақалпоқ куйлари. 20.00 — Жаҳон стандарти даражасида (рус.). 20.10 — Классик куйлар (рус.). 20.45 — Илмий-атеистик темада. 21.20 — Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун концерт. 22.10 — Енгил куйлар. 22.40 — М. Турсунхўжаевнинг «Учрашув» ҳикояси (рус.). 23.20—Мақом кечаси.

Телевидение

17 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.25 — **Қорабулоқ бағрида** (болалар учун). 18.45 — **Индонезия—менинг юртим**, 19.05 — **Тилла тиш** (бадиий фильм), 20.45 — **Концерт** (кекса санъат усталари ижросида).

21.25 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 21.30 — **Телевизион янгиликлар**, 21.50 — **Музлардаги йўл** (илмий-оммабоп фильм), 22.10 — **Реклама ва эълонлар**, 22.15 — **Чандиқ юзли киши** (ГДР телевизион бадиий фильми).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Куйлар**, 18.35 — **Тошкент янгиликлари**, 18.45 — **Пассифлора бўлган экан** (илмий-оммабоп фильм), 19.05 — **СССР халқ артисти А. Кривченя** (Марказий телестудия эшиттириши).

Ўзбек тилида: 20.25 — **Тошкент янгиликлари**, 20.35 — **Соат ярим кечада тўхтаб қолди** (бадиий фильм).

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/VIII да **Катта концерт.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Тоғ қонуни — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ИСКРА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Туш — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Макс Линдер компанияси — САНЪАТ САРОЙИ, «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЧАЙКА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Валера — «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10 ва 11-45 минутда), «ЧАЙКА» (эрталаб 10 да), «ДРУЖБА» (эрталаб 11, кундуз 1 ва кеч 10 да).

Улуғ Ватан уруши (кундуз ва кечқурун), **Зигмунд Колосовский** (эрталаб соат 10, кундуз 4-15 минут ва кеч 10 да) — СОБИР РАҲИМОВ номли.

Жўлбарс (кеч соат 8-20 минутда), **Авария** (кеч 9-50 минутда) — НАВОИЙ номли.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Севги ва кўз ёши — «МИР», (кундуз ва кечқурун).

Скарамуш — «ИСКРА» (кеч соат 8-40 минутдан).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади)

Тоғ қонуни — «ФЕСТИВАЛЬ», НАВОИЙ номли.

Туш — «ХИВА», ТЕЛЬМАН номли, (кеч соат 10 да).

Валера — КАФАНОВ номли.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг — «ВАТАН».

Карл Маркс кўчаси, 35 уйдаги

„Болалар дунёси“ Тошкент универмагини 20 АВГУСТГАЧА бориб кўришни унутманг!

Ўша кунларда

МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАР УЧУН

Янгийўл пойафзал фабрикаси ишлаб чиқарган

ПОЙАФЗАЛ СОТИШ ВИСТАВКАСИ БЎЛАДИ

Бу ерда болалар учун хилма-хил пойафзал намойиш қилинади:

Ярқираган, қувноқ ранглари билан **кичкинтойларга ёқадиган гусарик-туфлилар, тагчармли ботинкалар.**

Кўндан, газламалардан тайёрланган нафис, енгил, пишиқ ва кийишда ўнгай **ботинкалар, туфлилар, очиқ тусда сандалетлар.**

Фабриканинг моделчилари ва мастерлари кичкинтойлар пойафзалининг ихчамгина эмас, балки чиройли бўлиши учун ҳам кўп ҳаракат қилганлар.

Харидорлардан маҳсулот хилини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш тўғрисида ўз мулоҳаза ва фикрларини баён қилиш сўралади. Бу мулоҳазалар диққат-эътиборга олинажак.

Сотиш-виставкасида Сиз ёзги пойафзал билан биргаликда кузбоп ва қиш даврига мўлжалланган пойафзални ҳам кўрасиз.

---

29 августда Марғилон шаҳрида Ўзбекистон ССРнинг 1965 йилги

ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ

тўртинчи чиқарилиш билетларининг

ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ БЎЛАДИ.

Тиражда лотереянинг тўрт разрядига: 8 та «Москвич» автомашинаси, 20 та «ИЖ-Плането» мотоцикли, 20 та телевизор, 180 та холодильник ва ҳаммаси бўлиб 585 минг сўмлик бошқа қимматли буюмлар ва пул ютуқлари ўйналади.

Лотерея билетларини сотиб олинг!

Тошкентдаги

14- ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

металл токари, механик-йиғув ишлари слесари, тунукасоз-слесарь, электросваркачи, қолипчи-қуювчи, темирчи ихтисосларига

1965/66 ўқув йили учун

***ўқувчилар* ҚАБУЛ ҚИЛАДИ**

Камида 8- синф ҳажмида маълумоти бўлган 15-17 ёшлаги йигит ва қизлар қабул қилинади.

Қабул қилинганлар форма кийим, иш кийими ва кунига 3 марта иссиқ овқат билан бепул таъминланади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Куйбишев район, Сельмаш кўчаси, 14- уй (4-трамвай, 3, 8, 10, 16, 21, 26-автобуснинг «ТашМИ» ва «Ташсельмаш» заводи остановкаси). Телефон 6-20-31, 6-84-44.

БИРЛАШГАН НАШРИЁТГА

плоский ва офсет машиналарида ишлаш учун **печатниклар, қоғоз қирқувчилар, муқовачилар,** юк машиналари учун **шоферлар, автослесарлар, ёрдамчи ишчилар, шогирдлар**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 127-хона.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

А. С. ПУШКИН НОМЛИ ТИЛ ВА АДАБИЁТ ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларда ишлаш учун

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳозирги ўзбек тили ва нутқ маданияти секторининг мудири (филология фанлари доктори);

старший илмий ходимлар (филология фанлари докторлари, кандидатлари);

младший илмий ходимлар (филология фанлари кандидатлари).

Конкурс муддати — 20/IX гача.

Ариза ва ҳужжатларни тақдим қилиш учун адрес: Тошкент шаҳар, Гоголь кўчаси, 70-уй. Телефон 2-68-19.

Соғлиқни сақлаш ва медицина тарихи илмий текшириш институти коллективи шу институтнинг ходими Б. С. Аъзамовга отаси

Саъдулла Аъзамович АЪЗАМОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455 Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469 27221 Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалик — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ В. 191. ИНДЕКС 64543. Р. 10649.